

SUOMEN PANKKI

1966

VUOSIKIRJA

LAATINUT

SUOMEN PANKIN

TALOUSTIETEELLINEN TUTKIMUSLAITOS

47. VUOSIKERTA

HELSINKI 1967

HELSINKI 1967
VALTION PAINATUSKESKUS

Suomen Pankin vuosikirja toimintavuodelta 1966 ilmestyy entisen jäsentelyn mukaisena. Tekstiosastossa käsitellään pankin raha-, luotto- ja valuuttapolitiikkaa sekä pankin taseiden kehitystä kertomusvuoden aikana. Lisäksi esitetään liitteenä vuonna 1966 annettu laki Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Taulukko-osastossa annetaan yksityiskohtaisia tietoja pankin taseesta ja eri pankkitoimista vuonna 1966.

Vuosikirja julkaistaan kolmena yhtäpitävänä painoksena, suomen-, ruotsin- ja englanninkielellä. Kirja on laadittu Suomen Pankin taloustieteellisessä tutkimuslaitoksessa.

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 1967.

TIMO HELELÄ

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

I. Taloudellinen kehitys vuonna 1966	7
II. Luotto- ja pääomamarkkinat	
Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet	10
Rahalaitokset	17
Arvopaperimarkkinat	20
Valtiontalous	20
Obligaatiomarkkinat	24
III. Valuuttapolitiikka ja maksutase	
Valuuttakurssit	26
Ulkomainen maksuliike	29
Vaihtotaseen ja pääoman liikkeiden kehitys	30
Valuuttatilanne	33
IV. Pankin taseet	
Ulkomaiset tilit	35
Valtion tilit	36
Pankkien tilit	36
Yritysten tilit	37
Muut tilit	38
V. Suomen suhteet kansainvälisiin rahalaitoksiin	
Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)	39
Maaailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)	40
Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)	42
Kansainvälinen Kehittämisjärjestö (IDA)	43
Aasian Kehityspankki (ADB)	43
Liite	
Laki Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ...	45
Taulukot: Suomen Pankin toiminta	
1. Omaisuustase vuosina 1959—1966	2
2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1963—1966	10

	Sivu
3. Tulostase vuosina 1961—1966	10
4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1948—1966.....	11
5. Kotimainen clearing-liike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tili- siirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1963—1966	11
6. Setelinanto vuosina 1957—1966	12
7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1961—1966 lopussa	14
8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1964—1966	15
9. Setelit ja metallirahat vuonna 1966	15
10. Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1966	16
11. Avista-myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1965—1966	22
12. Avista-myyntikurssit vuosina 1956—1966	24

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1966 lopussa	26
Suomen Pankki vuoden 1966 lopussa (henkilöluettelo)	26

I. TALOUDELLINEN KEHITYS VUONNA 1966

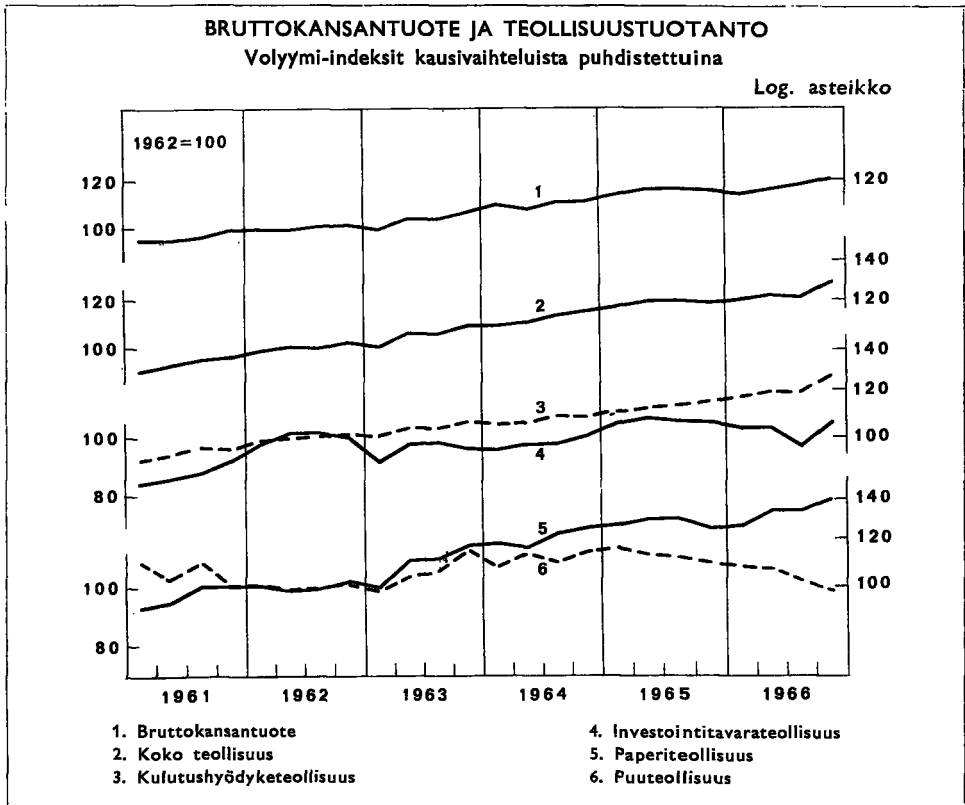
Vuoden 1963 puolivälissä alkanut noususuhdanne jäi suhteellisen lyhyeksi. Kokonaistuotannon kasvu pysähtyi jo vuoden 1965 jälkipuoliskolla. Vuoden 1966 ensimmäisellä neljänneksellä tuotanto kääntyi — osittain ankarasta talvesta johtuen — alenevaksi. Jo toisella neljänneksellä tuotanto-toiminta kuitenkin vilkastui merkittävästi, ja vuoden loppua kohden tuotannon kasvuvauhti edelleen voimistui. Koko vuodelta kansantuotteen volyyymi kohosi runsaat 2 % kasvun oltua edellisenä vuonna noin 5 %.

Vientitulojen kasvun hidastuessa ja pitkäaikaisen pääomantuonnin jäädessä vähäiseksi maksutaseen tasapainottomuus jatkui, mikä pakotti hallituksen ja Suomen Pankin tehostettuihin toimenpiteisiin. Näistä huolimatta kauppataaseen vajeaus kohosi yhtä suureksi kuin edellisenä vuonna.

Tuotannon kasvun hidastumisesta huolimatta työllisyystilanne säilyi vuonna 1966 suhteellisen hyvänä. Yhtäältä tähän vaikutti työikäisen väestön kasvun hidastuminen. Toisaalta siirtyminen lyhennettyyn työaikaan kesäkuukausina ja tuotantotoiminnan vilkastuminen työvaltaisilla aloilla vuoden jälkipuoliskolla lisäsivät työvoiman kysyntää. Työttömien osuus työvoimasta oli keskimäärin 1,5 % eli likimain sama kuin edellisenä vuonna.

Päinvastoin kuin vuonna 1965 tuotannon kasvua selvimmin hidastavaksi kysyntätekijäksi erottui yksityinen sijoitustoiminta. Kokonaisuudessaan yksityisten investointien volyyymi kasvoi vuonna 1966 vain noin prosentin verran lisäyksen oltua edellisenä vuonna lähes 10 %. Eri investointikomponenttien osalta kehitys oli epäyhtenäinen. Kone- ja laiteinvestoinnit sekä asuinrakennusinvestoinnit kasvoivat edelleen. Sen sijaan tuotannolliset talonrakennusinvestoinnit alenivat. Kokonaisuudessaan yksityisten talonrakennusinvestointien volyyymi jäi vuonna 1966 jokseenkin samalle tasolle kuin edellisenä vuonna.

Yksityisen kulutuksen volyyymi kasvoi vuoden 1966 aikana kansantuotteen kasvua selvästi voimakkaammin. Vaikka kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen reaalikasvu jäi noin yhdeksi prosentiksi, kohosi yksityisten kulutusmenojen volyyymi 4 %. Yksityisten kulutusmenojen kasvu johtui siten suurelta osin kulutusalltiuden lisääntymisestä. Julkisen kulutuksen volyymin kasvu oli samoin 4 %.

Tuotannollisen aktiviteetin heikentyminen heijastui jyrkimmin metsätaloudessa, jonka tuotannon volyyymi supistui peräti 10 %. Talonrakennustoiminnan volyyymi, joka vuonna 1965 kohosi 14 %, jäi vuonna 1966 likimain edellisen vuoden tasolle. Muissa elinkeinonhaaroissa muutokset tuotannon kasvuvauhdissa olivat sitä vastoin vähäisemmät. Kuitenkin teollisuuden alaryhmissä tuotannon kehitys oli melko epäyhtenäinen. Jo vuonna 1965 alkanut aleneva suunta jatkui investointitavara-teollisuudessa sekä puuteollisuudessa. Osaksi voimistuneen kotimaisen kysynnän ja osaksi lisääntyneiden vientimahdollisuuksien ansiosta kulutustavaroiden tuotanto kohosi yli 7 %. Runsaan 4 prosentin lisäyksen saavutti paperiteollisuuden tuotanto, joka nopeasti elpyi vuodenvaihteen alentuneelta tasolta. Kokonaisuudessaan teollisuustuotannon volyyymi kohosi vuonna 1966 noin 4 % eli 2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Palveluselinkeinojen tuotanto lisääntyi keskimäärin 4 %.

Kansantalouden kustannuspaine oli vuonna 1966 jonkin verran suurempi kuin edellisenä vuonna. Kun kysynnän kasvun hidastumisen vuoksi kustan-

nusten nousua ei voitu täysimääräisenä siirtää hintoihin, jäi hintojen nousu pienemmäksi kuin vuonna 1965. Elinkustannusindeksi kohosi 3,9 % nousun oltua vuotta aikaisemmin 4,7 %. Tukkuhintojen nousu oli tätäkin pienempi eli 2,1 % verrattuna 4,4 %:n nousuun vuonna 1965.

Taloudellisen aktiviteetin hidastuminen Suomen viennin kannalta tärkeissä läntisissä teollisuusmaissa johti vientitulojen hidastuvaan kasvuun. Vaikka vienti määrällisesti kasvoi jokseenkin yhtä paljon kuin edellisenä vuonna, oli viennin arvon 5,5 %:n lisäys vain hieman yli puolet vuonna 1965 saavutetusta kasvusta. Eniten lisääntyivät metalliteollisuustuotteiden vienti ja ns. uusvientit; viimeksi mainitun arvo kasvoi lähes neljänneksellä. Paperiteollisuustuotteiden viennin arvo kohosi 6 %. Sitä vastoin puuteollisuustuotteiden ja raakapuun viennin arvo aleni yhteensä 6 %.

Tavarantuonti, joka vuoden 1966 alkupuoliskolla pysyi likimain edellisen vuoden tasolla, kääntyi vuoden loppua kohden voimakkaasti nousevaksi. Kokonaisuudessaan tavarantuonnin arvo kohosi 5 524 milj. markkaan eli 5,0 % edellisvuotista suuremmaksi. Kun tavarantuonnin arvo oli 4 818 milj. markkaa, kohosi kauppataseen vajoaus siten 706 milj. markkaan eli 6 milj. markkaa suuremmaksi kuin vuonna 1965. Lisääntyneiden korkomenojen johdosta vaihtotaseen muiden erien ylijäämä jäi edellisvuotista pienemmäksi. Vaihtotaseen vajoaus, joka vuonna 1965 oli 607 milj. markkaa, kohosi siten 633 milj. markkaan vuonna 1966. Kun tästä vain osa voitiin rahoittaa pääoman tuonnilla, supistui maan koko kulta- ja valuuttatavaranto vuoden 1966 aikana kaikkiaan 355 milj. markkaa. Suomen Pankin kulta- ja valuuttavarannon supistuminen oli 321 milj. markkaa.

Maan ulkomaisen maksuvalmiuden heikkeneminen sai aikaan jatkuvaa kireyttä rahoitusmarkkinoilla. Suomen Pankki jatkoi edellisenä vuonna aloitettua rahalaitosten luotonannon määrällistä säännöstelyä sekä ryhtyi useisiin muihin maan ulkomaisen maksuvalmiuden parantamiseen tähtääviin toimenpiteisiin. Kun rahalaitokset eivät lokakuussa päättyneenä tavoitekautena enää patoutuneen luotonkysynnän vuoksi kyenneet noudattamaan asetettuja luotonantotavoitteita, aloitettiin uusi kesäkuuhun 1967 ulottuva rahapoliittinen ohjelma, joka tähtäsi nimenomaan rahalaitosten rediskonttausvelan supistamiseen sekä luotontarpeiden tärkeysjärjestyksen entistä tarkempaan punnintaan. Rahalaitosten antolainauksen kasvu vuonna 1966 kohosi 1 376 milj. markkaan ottolainauksen kasvun jäädessä hieman pienemmäksi eli 1 253 milj. markkaan. Vuotta aikaisemmin vastaavat luvut olivat 1 114 milj. markkaa ja 1 029 milj. markkaa.

II. LUOTTO- JA PÄÄOMAMARKKINAT

Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet

Rahalaitosten luotonannon rajoitusta koskeva, marraskuusta 1965 alkanut tavoitekausi päättyi kertomusvuonna huhtikuun lopussa, jolloin rediskonttauskiintiönsä ylittäneiden rahalaitosten luotonanto sai Suomen Pankin ohjeiden mukaan olla enintään 13 % suurempi kuin vuoden 1964 lopussa. Rahalaitokset pysyttivätkin luotonantonsa näissä rajoissa ja saivat oikeuden lisäkorkojen palautukseen sekä rediskonttausten peruskoron alennukseen. Ohjeet eivät sitoneet säästöpankkeja, koska niiden keskusrahailaitos ei ollut ylittänyt rediskonttauskiintiötään. Kaikkien rahalaitosten luotonanto oli ko. ohjeitten mukaisesti laskettuna huhtikuun lopussa yhteensä 12,1 % suurempi kuin vuoden 1964 lopussa.

Vaikka rahalaitosten luotonannon kasvu rajoittuikin Suomen Pankin asettamiin puitteisiin, rediskonttausten taso silti nousi vuoden alkukuukausina ja valuuttavaranto vastaavasti aleni. Tämän johdosta Suomen Pankki katsoi välttämättömäksi tehostaa luotonannon pidättyvyyteen tähtäävää politiikkaa. Huhtikuun 28 päivänä pankki antoi rahalaitoksille uudet luotonanto-ohjeet asettaen uudeksi tavoitekaudeksi ajan toukokuu—lokakuu. Yleisohjeissaan pankki korosti, että valuuttavarannon voimakkaan alenemisen vuoksi asettaa ulkomaisen maksuvalmiuden turvaaminen entistä ahtaammat yhteiset rajat finanssi- ja rahapolitiikalle. Sen vuoksi on luottopoliitikassa yhä kiinteämmin pyrittävä siihen, etteivät rahalaitokset käytä Suomen Pankin varoja antolainauksensa lisäämiseen. Tässä tarkoituksessa pankki asetti rahalaitoksille toukokuusta alkaen uudet rediskonttauskiintiöt, joiden yhteissumma oli 696 milj. markkaa eli suunnilleen sama kuin senhetkinen rediskonttausmäärä. Niille rahalaitoksille, joilla uutena tavoitekautena ei ole rediskonttauksia tai joiden rediskonttauksiset pysyvät tavoitekautena vähintään 25 % rediskonttauskiintiötä pienempinä, ei asetettu luotonantorajoituksia. Muiden rahalaitosten tuli rajoittaa luotonantonsa kasvu siten, että luotonanto tavoitekauden lopussa oli enintään 15 % suurempi kuin joulukuun 1964 lopussa. Jos jonkin rahalaitoksen rediskonttauksiset tavoitekauden aikana ylittävät rediskonttauskiintiön enemmän kuin 25 %:lla, Suomen Pankki ilmoitti voivansa asettaa sen luotonannolle myös muunlaisia ra-

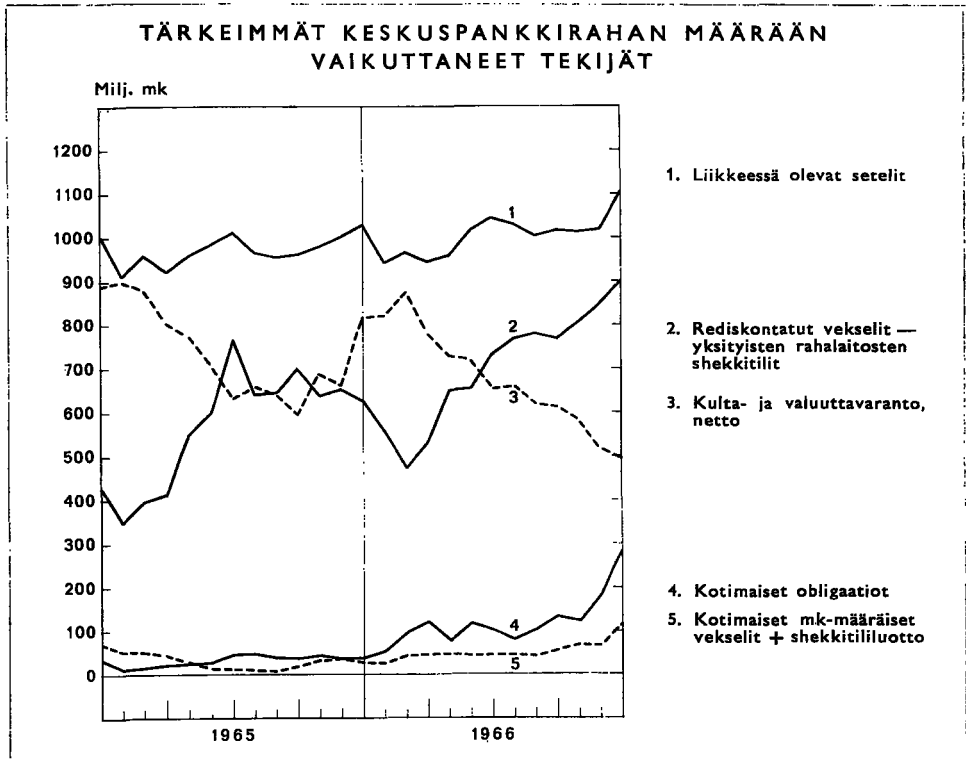
joituksia. Pankki korosti erityisesti, että rahalaitosten luotonanto ei tavoitekauden välikuukausinakaan saa kasvaa edellä mainittua 15 %:n rajaa suuremmaksi. Valvoakseen näiden ohjeiden noudattamista ja saadakseen rahalaitokset huolella suunnittelemaan luotonantonsa budjetoitua Suomen Pankki samalla vaati rahalaitoksia esittämään koko tavoitekautta varten luotonantosuunnitelmat, jotka oli laadittava sitä yksityiskohtaisemmiksi, mitä enemmän ao. rahalaitos ylitti rediskonttauskiintiönsä.

Tietoisena siitä, että mahdollisuudet pelkästään rahapoliittisin toimenpitein ehkäistä valuuttavarannon heikentyminen ovat rajoitetut, Suomen Pankki kevään aikana toistuvasti tähdensi hallitukselle valtiontalouden vakauttamisen sekä vientiä lisäävien ja tuontimenoja vähentävien budjetti- ja kauppapoliittisten toimenpiteiden tärkeyttä. Hallitus ryhtyikin useisiin toimenpiteisiin maksutaseen turvaamiseksi ja valtiontalouden tervehdyttämiseksi, mm. korottaen autoveroa ja eräitä muita veroja ja maksuja vuoden puolivälistä lukien.

Maan valuuttavaranto oli kesäkuun loppuun mennessä ehtinyt kuitenkin supistua jo lähes 240 milj. markkaa. Rahalaitokset eivät myöskään kyenneet vastustamaan edellisen tavoitekauden aikana patoutunutta luotonkysyntää, vaan lisäsivät luotonantoaan suurelta osin rediskonttausten turvin. Seurauksena oli, että useimmat rahalaitokset jo loppukesällä ylittivät niiden luotonannolle asetetun ylärajan. Kun luottojen takaisinmaksuja kuitenkin oli pyritty ajoittamaan tavoitekauden loppuun, puolet rediskonttaavista rahalaitoksista kykeni lokakuun päätteessä alittamaan mainitun 15 %:n ylärajan. Niiden rahalaitosten luotonanto, joita luotonantorajoitukset koskivat, oli pankin ohjeiden mukaisesti laskettuna lokakuun lopussa yhteensä 17,8 % korkeampi kuin vuoden 1964 lopussa. Jos otetaan huomioon myös ne rahalaitokset, joita luotonantorajoitukset eivät niiden rediskonttausten vähäisyyden vuoksi sitoneet, oli vastaava kasvu kaiken kaikkiaan 20,0 %. Tämä kehitys heijastui rediskonttauksissa, jotka lokakuussa olivat keskimäärin 805 milj. markkaa oltuaan huhtikuussa 594 milj. markkaa.

Valuuttavarannon turvaamiseksi hallitus pyrki vuoden 1967 tulo- ja menoarviota laatiessaan tasapainottamaan valtiontalouden ilman, että valtion luotonotolla liiaksi rasitettaisiin vähäisiä pääomaresursseja, sekä samalla suuntaamaan entistä enemmän määrärahoja tarkoituksiin, jotka palvelisivat tuotannon ja työllisyyden ylläpitämistä ja nimenomaan edistäisivät viennin kehittämistä.

Suomen Pankin oli syksyllä todettava, että useat rahalaitokset eivät olleet pysyneet niiden luotonannolle ja rediskonttauksille asetettujen rajoitusten puitteissa, eikä tavoiteltua luotonannon kasvun hidastumista siten ollut saavutettu. Luotonannon kasvaessa rediskonttauksien varassa maan ulkomainen maksuvalmius olennaisesti heikentyi. Pankki tähdensikin sekä rahalaitoksille että hallitukselle, että tämän kehityskulun pysäyttäminen oli nyt

tullut luottopolitiikan ylivoimaisesti tärkeimmäksi tehtäväksi. Asiaa käsiteltiin pankkivaltuusmiesten kokouksessa syyskuun 23 päivänä, jolloin pankkivaltuusmiehet valuuttatilannetta silmällä pitäen kehottivat Suomen Pankin johtokuntaa tehostamaan rahalaitosten luotonannon ja maksuvalmiuden säätelyä niin, että asetettujen rediskontauskiintiöiden ylitykset saadaan rajoitetuiksi enintään 25 %:iin ja rediskonttausten kokonaismäärä tammikuun 1967 loppuun mennessä 800 milj. markkaan. Rajoitukset luotonannossa oli pyrittävä siten toteuttamaan, että ne lähinnä kohdistuisivat työllisyyden kannalta toissijaisiin kohteisiin.

Tämän mukaisesti Suomen Pankki antoi lokakuun 28 päivänä rahalaitoksille uudet luotonanto-ohjeet, joissa toimenpiteet suunnattiin nimenomaan vallitsevan rediskonttaustason alentamiseen sekä siihen, että rahalaitokset näissä rajoitetuissa puitteissa kiinnittäisivät mitä suurimman huomion luontotarpeiden tärkeysjärjestyksen punnitsemiseen. Rahalaitoksille asetettiin uudeksi tavoitekaudeksi marraskuu 1966—kesäkuu 1967. Luotonannolle ei enää asetettu yhteistä enimmäisrajaa, vaan luotonantomahdollisuudet jätettiin kunkin rahalaitoksen kohdalla riippuviksi siitä, mitä rahalaitoksen ottolainauksen kehitys, entisten luottojen takaisinmaksut ja rediskonttausten

alentamistarve sallivat. Uusien ohjeiden mukaan niiden rahalaitosten, jotka lokakuussa 1966 ylittivät rediskonttauskiintiönsä enintään 25 %:lla, tuli alentaa rediskonttauksensa kiintiön puitteisiin tammikuuhun 1967 mennessä ja siitä lukien pysyttää rediskonttaukset näissä rajoissa tavoitekauden loppuun saakka. Tämän saavuttamiseksi näiden rahalaitosten oli noudatettava Suomen Pankin hyväksymää, koko tavoitekaudeksi laadittua ja kuukausittain tarkistettavaa luotonanto- ja rahoitussuunnitelmaa. Rahalaitokset voitaisiin myös velvoittaa alistamaan etukäteen Suomen Pankin hyväksyttäväksi kaikki vähintään 1 milj. markan suuriset luotot. Sellaisen rahalaitoksen, jonka rediskonttaukset lokakuussa ylittivät rediskonttauskiintiön enemmän kuin 25 %:lla, tuli puolestaan alentaa rediskonttauksiaan siten, että ne tammikuussa 1967 ovat enintään 25 % kiintiötä suuremmat ja kesäkuussa 1967 enintään kiintiön määräiset. Tällaisen rahalaitoksen sallittiin myöntää uutta luottoa ja uusia aikaisempia luottoja vain Suomen Pankin viikoittain vahvistaman ohjelman puitteissa. Suomen Pankki ei tässä yhteydessä katsonut tarpeelliseksi puuttua ensinkään niiden rahalaitosten luotonantoon, jotka jo aikaisemmin olivat pysyneet rediskonttauskiintiönsä puitteissa, edellyttäen että ne uutenakin tavoitekautena välttävät kiintiön ylittämisen.

Uusissa ohjeissaan Suomen Pankki samalla esitti kaikille rahalaitoksille kehotuksen, että ne luottoanomuksia harkitessaan pyrkisivät ensisijaisesti tyydyttämään sellaisen lyhytaikaisen luoton tarpeen, joka ylläpitää ja lisää tarjontaa yleensä ja varsinkin vientiin tarkoitettua tuotantoa. Sikäli kuin rahalaitoksilla on mahdollisuuksia pitkäaikaisten lainojen myöntämiseen, olisi rakennustoiminnan rahoituksessa etusijalle asetettava Arava-luotot. Luotonannon rajoitukset taas tulisi kohdistaa lähinnä luottoihin, jotka välittömästi tai välillisesti rahoittavat kulutus- ja investointitavaroiden ja erityisesti tuontitavaroiden kysyntää. Samassa yhteydessä Suomen Pankki myös ilmoitti, että rahalaitosten ei enää tarvitse tehdä marraskuussa 1965 annettujen ohjeiden mukaista määräaikaisselvitystä rakennusluotoista eikä pyytää lupaa tontti- ja kiinteistöluottoihin tai vastaavanlaisiin omiin sijoituksiin.

Tarkasteltaessa Suomen Pankin luottopoliittisia toimenpiteitä kertomusvuoden aikana on käsiteltävä myös suhdetta valtioon. Valtio oli jo vuoden alusta lukien rahoitusvaikeuksissa, etenkin sen takia, että eräiden menojen maksaminen oli jouduttu siirtämään vuodesta 1965 kertomusvuoden puolelle. Maksuhäiriöiden välttämiseksi Suomen Pankki joutui helmikuusta alkaen miltei kuukausittain järjestämään valtiolle tilapäistä ja lyhytaikaista rahoitusta, mikä tapahtui lähinnä Postisäästöpankin kanssa tehtyjen termiiniehtoisten obligaatiokauppojen muodossa. Huolimatta aikaisemmin jo viitatuista verojen ja maksujen korotuksesta vuoden puolivälissä valtiontalouden rahoitusvajausta syksyn mittaan yhä kasvoi ja muodostui useastakin syystä huomattavasti suuremmaksi kuin vielä vuoden 1967 budjettiesitystä

laadittaessa oli ennakoitu. Marraskuun jälkipuoliskolla valtiovarainministeriö ilmoitti Suomen Pankille, että lopullinen rahoitusvajaus, jota ei valtion vuoden 1966 tulo- ja menoarviossa eikä myöskään jo eduskuntakäsittelyn loppuvaiheeseen ehtineessä vuoden 1967 tulo- ja menoarviossa ollut katettu, nousisi noin 400 milj. markkaan. Katsoen niihin vakaviin seurauksiin, mitä koituisi tämänsuuruudesta avoimesta kassakriisistä, Suomen Pankki päätti joulukuun 12 päivänä myöntää valtiolle poikkeuksellisen ja kertakaikkisena toimenpiteenä enintään 300 milj. markan määräisen lainan. Tämä laina, joka merkittiin tuloksi vuoden 1966 viimeiseen lisäbudjettiin, on maksettava takaisin vuosina 1968—1970. Niiden haittavaikutusten poistamiseksi, jotka väistämättömästi aiheutuisivat tällaisesta keskuspankkirahan tarjonnan lisääntymisestä, Suomen Pankki kuitenkin asetti luoton ehdoksi, että vastaava määrä varoja sidotaan rahalaitosten talletuksina Suomen Pankkiin. Hallitus tekikin periaatepäätöksen siitä, että ellei Suomen Pankki saa rahalaitosten kanssa aikaan tämän mukaista kassavarantosopimusta, hallitus saattaa vuoden 1967 alusta voimaan laissa rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa säädetyn pakollisen talletusmenettelyn. Suomen Pankki aloitti rahalaitosten kanssa välittömästi neuvottelut kassavarantosopimuksen aikaansaamiseksi ja sopimus solmittiinkin joulukuun 23 päivänä. Sen mukaan rahalaitokset tallettavat kuukausittain, alkaen helmikuun 15 päivästä 1967, Suomen Pankkiin erityisille kassavarantotileille määrän, joka riippuu toisaalta kunkin rahalaitoksen ottolainauksen suuruudesta vuoden 1966 lopussa, toisaalta ao. rahalaitoksen ottolainauksen kuukausittaisesta kasvusta vuonna 1967. Suomen Pankki maksaa talletuksille korkoa 7 % vuodessa, mihin pankkivaltuusmiehet jo aikaisemmin olivat antaneet johtokunnalle valtuudet. Talletusvelvollisuus voi kaikkien rahalaitosten kohdalla yhteensä olla enintään 300 milj. markkaa eli valtiolle annetun lainan määrä. Kunkin rahalaitoksen kohdalla talletusvelvollisuus on samalla rajoitettu 60 %:iin sen ottolainauksen kasvusta ja enintään 3 %:iin sen ottolainauksen määrästä vuoden 1966 lopussa. Kassavarantotileille joulukuun 15 päivään 1967 mennessä kertyneet varat Suomen Pankki palauttaa rahalaitoksille viimeistään sitä mukaa kuin valtio lyhentää mainittua lainaansa Suomen Pankille.

Huolimatta lokakuussa annetuista uusista ohjeista rahalaitosten velka keskuspankille kasvoi marras—joulukuussa huomattavasti enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tämä kehitys johtui kuitenkin monista poikkeuksellisista tekijöistä. Valuuttavaranto aleni näinä kuukausina 105 milj. markkaa, kun se vastaavana aikana edellisenä vuonna oli pysynyt entisellään. Joulukuussa esiintyvä setelistön kausinousu puolestaan osoittautui olennaisesti suuremmaksi kuin aikaisemmin. Edelleen valtion toimeen panema eräiden maksujen lykkääminen lisäsi rahalaitoksiin kohdistuvaa painetta. Rahalaitosten tilanne alkoi helpottua vasta joulukuun lopulla, kun valtio ryhtyi suuremmissa määrin nostamaan Suomen Pankilta saamaansa lainaa ja setelis-

tön kehitys kääntyi alenevaksi. Vuoden loppuluvut jäivät niin rediskonttausten kuin setelistön osalta kuitenkin aivan poikkeuksellisen korkeiksi. Joulukuun ylikireyden vastapainoksi rahalaitosten asema keveni tammikuussa 1967 aivan olennaisesti enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tähän vaikutti mm. se, että valtio käytti loput Suomen Pankilta saamastaan lainasta, setelistö aleni kuun aikana peräti 138 milj. markkaa ja Suomen Pankin valuuttavaranto kasvoi 62 milj. markkaa. Rahatilanteen helpottuminen tuntui erityisesti liikepankeissa. Niiden antolainaus, joka tammikuussa tavallisesti kasvaa, väheni tällä kertaa peräti 151 milj. markkaa. Tuloksena oli, että rediskonttausten keskimäärä, joka joulukuussa oli 960 milj. markkaa, aleni tammikuussa 718 milj. markkaan eli selvästi Suomen Pankin asettaman tavoiteajan alapuolelle.

Rediskonttausten kehitystä eri rahalaitosten kohdalla valaisee alla oleva asetelma, jossa vertailuajanjaksoiksi on valittu tavoitekausien päätekuukaudet eli huhti- ja lokakuu. Kun joulukuun kehitys oli aivan poikkeuksellinen, niin kuin edellä kävi ilmi, on tarkastelu ulotettu tammikuuhun 1967. Huomattakoon tässä yhteydessä, että Suomen Pankin ohjeiden mukaan rediskonttauskiintiöt koskivat kunkin rahalaitoksen päivittäistä keskuspankkivelkaa aina huhtikuun loppuun asti ja vasta sen jälkeen rahalaitoksen keskuspankkivelan kuukausikeskimäärää.

Tarkasteltaessa Suomen Pankin kertomusvuonna suorittamia muita raha- ja luottopoliittisia toimenpiteitä mainittakoon, että vuoden alussa ryhdyttiin myöntämään luottoja ns. uusviennin kehittämiseksi sen luottojärjestelyn puitteissa, jonka pankki oli vuoden 1965 lopulla luonut yhteistoiminnassa rahalaitosten kanssa. Luotot myönnettiin yleensä kuudeksi kuukaudeksi, mutta ne saatettiin myös muuttamattomina tai muutettuina uusia, riippuen a.o. yrityksen uusviennin kehityksestä. Uusvientiluottoa myönnettiin vuoden aikana kaikkiaan 104 yritykselle bruttomääräisesti yhteensä 36,9 milj. markkaa. Osa tästä ehdittiin maksaa pankille takaisin jo kertomusvuoden aikana. Kertomusvuoden lopussa oli uusvientiluottojen käytössä oleva määrä 29,2 milj. markkaa.

	Rediskonttausten kuukausikeskimäärä				Rediskonttauskiintiö 1. 5. 1966 alkaen milj. mk	Kiintiön ylitys (+) tai alitus (—)	
	Joulukuu 1965	Huhtikuu 1966	Lokakuu 1966	Tammikuu 1967		Lokakuu 1966	Tammikuu 1967
Kansallis-Osake-Pankki . . .	253	168	257	203	230	+ 27	— 27
Oy Pohjoismaiden Yhdyspankki	219	241	262	214	230	+ 32	— 16
Helsingin Osakepankki . . .	21	39	28	28	50	— 22	— 22
Ålands Aktiebank	4	6	6	5	6	—	— 1
Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki	28	2	43	56	90	— 47	— 34
Osuuskassojen Keskus Oy .	185	137	209	212	90	+ 119	+ 122
	710	593	805	718	696	+ 109	+ 22

Viljaliikkeille ja myllyille viljakaupan rahoitukseen syksyllä 1965 myönnetyt luotot, joita kertomusvuoden alkaessa oli nostettuna 25,4 milj. markkaa, maksettiin pankille takaisin elokuun loppuun mennessä. Jo kesäkuussa pankki päätti, että se myös tulevana satokautena osallistuu viljakaupan rahoitukseen ja antaa tarkoitukseen saman määrän luottoa kuin liikepankit ja Osuuskassojen Keskus Oy yhteensä. Rahoituksen kohteena tuli nyt olemaan leipä- ja siemenviljan lisäksi myös rehuvilja, mutta sen sijaan ei enää suurimokaura. Muilta osin luottojärjestely oli miltei samanlainen kuin edellisenä vuonna. Kertomusvuoden lopussa oli viljakaupan rahoitukseen tämän järjestelyn puitteissa myönnettyjen luottojen nostettu määrä 28,0 milj. markkaa.

Suomen Pankki teki kertomusvuonna edelleenkin yksityisten rahalaitosten kanssa obligaatiokauppoja termiiniehdoin. Niiden obligaatioiden yhteismäärä, jotka pankki lupautui tämän säännönmukaisen järjestelyn puitteissa ostamaan rahalaitoksilta, oli sama kuin edellisenä vuonna eli 42 milj. markkaa. Lisäksi pankki teki ajoittain, etenkin joulukuussa, ylimääräisiä obligaatiokauppoja eräiden rahalaitosten kanssa, jotka olivat rediskonttauskelpoisen vekselimateriaalin puutteessa. Obligaatiokaupoista Postisäästöpankin kanssa on mainittu jo edellä.

Metalliteollisuuden keskipitkiä toimitusluottoja koskeva luottojärjestely jatkui myös kertomusvuonna yksinomaisesti Suomen Pankin rahoittamana, sillä luotonannon rajoitusta koskevien ohjeiden yhteydessä pankki vapautti liikepankit velvollisuudesta ostaa kyseisiin luottoihin liittyviä vekseleitä takaisin. Näiden liikepankeilta Suomen Pankin salkkuun ostettujen vekselien määrä kasvoi vuoden aikana 17,9 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 68,1 milj. markkaa. Luottovaruuksia oli lisäksi yhä voimassa 7,0 milj. markan määrä. Mainittakoon myös, että metsätalouden rahoitusohjelman (MERA) mukaisesti valtio laski kertomusvuonna jälleen liikkeeseen 20 milj. markan määräisen metsänparannuslainan, jota vastaavat obligaatiot Suomen Pankki sopimuksen mukaisesti osti ja myi edelleen raha- ja vakuutuslaitoksille.

Suomen Pankin rahapolitiikkaan liittyvistä toimenpiteistä mainittakoon vielä pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikainen muuttaminen. Ulkomaisen maksutaseen heikentyminen ja sen aiheuttama valuuttojen vähentyminen johtivat setelinanto-oikeuden olennaiseen pienenemiseen. Vaikka pitämällä tähtäyksellä on tavoitteena parantaa valuuttatilannetta niin, että ensisijainen kate riittää voimassa olleiden säännösten puitteissa setelinantoon, oli pankin käsityksen mukaan välttämätöntä ryhtyä väliaikaisesti toimenpiteisiin setelinanto-oikeuden korottamiseksi siihen asti, kunnes kateen riittävyys on varmistettu. Pankin ohjesääntöä muutettiin siten, että ensisijaisen setelinkatteen ylittävä setelinanto-oikeus korotettiin 500 milj. markasta 700 milj. markaksi. Liikkeessä olevassa setelistössä tapahtuvien kausivaihteluiden suuruuden vuoksi korotettiin lisäksi sitä määrää, jolla tätä oikeutta voidaan pankkivaltuusmiesten esityksestä asetuksella määrä-

ajaksi korottaa, 80 milj. markasta 150 milj. markkaan. Laki Suomen Pankin ohjesäännön väliaikaisesta muuttamisesta vahvistettiin marraskuun 18 päivänä, ja se on voimassa vuoden 1968 loppuun, jonka jälkeen Suomen Pankin ohjesäännön 6 § tulee voimaan sellaisena kuin se oli ennen sanotun lain voimaan tuloa. — Laki on esitetty tekstiosan lopussa liitteenä (s. 45).

Joulukuun 13 päivänä pidetyssä kokouksessa Suomen Pankin johtokunta ehdotti, että vuonna 1967 vietettävän Suomen itsenäisyyden juhlavuoden johdosta pankin salkusta siirrettäisiin erityiseen rahastoon 100 milj. markan nimellisarvosta obligatioita, joiden kirjanpitoarvo on jo kokonaan poistettu. Rahasto jäisi Suomen Pankin hoitoon ja sen tuotto käytettäisiin eduskunnan vahvistettavaksi tulevien sääntöjen mukaan pankkivaltuusmiesten päätöksellä sellaisten toimenpiteiden rahoittamiseen, jotka tukien rahan arvon vakauttamista tähtäävät maamme taloudellisen kasvun nopeuttamiseen ja kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamiseen. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät tehdyn ehdotuksen. Varojen siirrolle tähän tarkoitukseen on saatava eduskunnan hyväksyminen.

Rahalaitokset

Liikepankkien omaisuustaseissa vuoden 1966 aikana tapahtuneista muutoksista on seuraavassa esitetty yhteenveto.

	Muutos milj. mk	
Kassa	—	0,2
Ulkomaiset saatavat, netto	—	47,1
Antolainaus yleisölle		
vekselit	+ 149,8	
shekkitilit	+ 57,5	
lainat	+ 380,8	+ 588,1
Osakkeet ja obligaatiot		— 17,1
Vastaavat		+ 523,7
Ottolainaus		
talletukset	+ 477,1	
shekkitilit	— 40,2	+ 436,9
Maksujen välitykset, netto		+ 5,5
Kotimaiset rahalaitokset, netto		— 46,4
Suomen Pankki		+ 185,6
Omat pääomat		+ 8,9
Muut erät, netto		— 66,8
Vastattavat		+ 523,7

Liikepankkien antolainaus yleisölle kasvoi vuoden aikana 151 milj. markkaa enemmän kuin niiden ottolainaus yleisöltä. Edellisenä vuonna antolainauksen kasvu ylitti 37 milj. markalla ottolainauksen kasvun. Antolainauk-

sen lisäyksen vastapainona muut vastaavien puolen erät supistuiivat; ulkomaiset saatavat vähenivät 47 milj. markkaa ja osakkeiden ja obligaatioiden määrää supistettiin 17 milj. markalla. Vastattavien puolella velka Suomen Pankille lisääntyi 186 milj. markkaa, nettovelka kotimaisille rahalaitoksille sen sijaan supistui 46 milj. markkaa.

Seuraavassa asetelmassa esitetään kaikkien rahalaitosten koko ottolainauksessa yleisöltä vuosina 1965 ja 1966 tapahtuneet muutokset.

	Muutos vuoden aikana			
	1965		1966	
	milj. mk	%	milj. mk	%
Liikepankit	+ 325,8	+ 9,3	+ 436,9	+ 11,4
Säästöpankit	+ 343,1	+ 12,7	+ 405,7	+ 13,8
Osuuskassat	+ 271,9	+ 15,7	+ 291,6	+ 14,5
Postisäästöpankki	+ 59,4	+ 8,3	+ 90,4	+ 11,7
Osuuskauppojen säästökassat	+ 25,8	+ 7,8	+ 23,5	+ 6,6
Osuuskassojen Keskus Oy	+ 2,5	+ 7,9	+ 4,3	+ 12,8
Suomen Kiinteistöpankki Oy	+ 0,02	+ 5,1	+ 0,5	+ 109,8
Yhteensä	+1 028,5	+11,4	+1 252,9	+ 12,5

Koko ottolainauksen markkamääräinen kasvu oli kertomusvuoden aikana 224,4 milj. markkaa suurempi kuin edellisenä vuonna, mikä merkitsi vuotuisen kasvun nopeutumista 11,4 %:sta 12,5 %:iin. Yleisön shekkitilit, joista suurin osa on liikepankeissa, kasvoivat 6,5 milj. markkaa eli 0,8 %. Edellisenä vuonna ne vähenivät 11,8 milj. markkaa eli 1,4 %. Varsinaisten talletusten kasvu oli 1 246,3 milj. markkaa eli 13,5 % oltuaan edellisenä vuonna 1 040,4 milj. markkaa eli 12,8 %. Varsinaisten talletusten kokonaismäärä rahalaitoksissa oli vuoden 1966 lopussa 10 444,9 milj. markkaa.

Yleisön varsinaisten talletusten rakenteessa jatkui parin edellisen vuoden kehityssuunta. Talletusten kasvu 100-prosenttisesti elinkustannusindeksiin sidotuilla A-indeksitileillä oli koko vuoden ajan selvästi voimakkaampaa kuin muilla talletustileillä. B-indeksitileille eli 50-prosenttisesti elinkustannusindeksiin sidotuille talletustileille ei enää kesäkuun alusta lähtien otettu vastaan uusia talletuksia, joten näiden tilien määrä supistui vuoden loppupuolella sitä mukaa kuin niiden 12 kuukauden talletusaika kului umpeen. A-indeksitalletusten osuus varsinaisista talletuksista nousi vuoden aikana 17,3 %:sta 20,9 %:iin. A- ja B-indeksitalletukset yhteensä olivat vuoden lopussa 21,2 % varsinaisista talletuksista. Kaikki luonnollisten henkilöitten ja jakamattomien kuolinpesien varsinaiset talletukset olivat kertomusvuonna verovapaita. Varsinaisten talletusten jakaantuminen eri talletustileille ilmenee seuraavasta asetelmasta.

	Yleisön varsinaiset talletukset		
	31.12.1965 milj. mk	31.12.1966 milj. mk	Muutos %
Indeksitalletukset	1 670,4	2 216,3	+32,7
A-indeksitilit	1 594,5	2 184,4	+37,0
B-indeksitilit	75,9	31,9	-58,0
Korkeakorkoiset talletukset	705,8	836,7	+18,5
	Yhteensä	2 376,2	+28,5
Muut	6 822,4	7 391,9	+ 8,3
	Yhteensä	9 198,6	+18,5

Seuraavassa asetelmassa esitetään rahalaitosten antolainauksessa yleisölle vuosina 1965 ja 1966 tapahtuneet muutokset.

	Muutos vuoden aikana			
	1965 milj. mk	%	1966 milj. mk	%
Liikepankit	+ 363,1	+ 9,8	+ 588,1	+13,7
Säästöpankit	+ 291,2	+12,6	+ 341,7	+13,1
Osuuskassat	+ 209,9	+11,5	+ 221,3	+10,9
Postisäästöpankki	+ 108,8	+17,9	+ 67,4	+ 9,4
Osuuskassojen Keskus Oy	+ 81,0	+34,2	+ 19,9	+ 6,3
Kiinnitysluottolaitokset	+ 70,1	+ 8,4	+ 9,4	+ 1,0
	Yhteensä	+1 124,1	+1 247,8	+11,5

Rahalaitosten antolainauksen lisäys oli vuonna 1966 määrällisesti suurempi kuin edellisenä vuonna, sen sijaan suhteellinen kasvu jäi suunnilleen samaksi.

Ottolainauksessa sovellettavissa koroissa tapahtui muutos indeksitilien kohdalla. Samalla kun talletusten vastaanottaminen B-indeksitileille lopetettiin kesäkuun alusta lukien, korotettiin A-indeksitilien korko 2 ½ %:sta 3 %:iin. Seuraavassa asetelmassa esitetään eri tileillä sovelletut korot.

	1.1.—31.5. %	1.6.—31.12. %
12 kuukauden talletukset (korkeakorkoiset talletukset).	6	6
6 kuukauden talletukset	4 ½	4 ½
Indeksitalletukset		
A-indeksitilit	2 ½	3
B-indeksitilit	4	—
Shekkitilit ja postisiirtotilit	0	0

Rahalaitosten soveltamissa antolainauskoroissa tapahtui vuoden aikana lievää nousua. Rediskonttaavat rahalaitokset saattoivat määrättyissä rajoissa veloittaa enintään 10 %:n koron. Liikepankkien luotonannossa yleisölle sovellettujen antolainauskorkojen punnittu keskimäärä vuoden lopussa oli 7,46 %, kun se edellisen vuoden lopussa oli ollut 7,40 %. Säästöpankeissa ja osuuskassoissa antolainauskorkojen punnittu keskimäärä oli hieman tätä

korkeampi. Varsinaisen koron lisäksi perittiin vuoden alkupuoliskolla suurimmasta osasta rahalaitosten antolainausta yleensä $\frac{1}{2}$ %:n suuruinen indeksilisiä kattamaan indeksitalletuksille suoritettavia indeksihyvityksiä. Indeksiehtoisten talletusten kasvun ja hintojen nousun johdosta talletuksille maksettavien indeksihyvitysten määrän lisääntyessä korotettiin indeksilisiä siten, että se vuoden lopulla oli eri rahalaitosryhmissä yleensä 0,75—1,4 %.

Arvopaperimarkkinat

Arvopaperimarkkinat olivat vuonna 1966 selvästi edellisvuotista laimeammat. Helsingin Arvopaperipörssin kokonaisvaihto oli 29,2 milj. markkaa eli 16,1 % pienempi kuin vuonna 1965. Obligaatioiden myynti oli 5,4 milj. markkaa eli 2,8 % suurempi kuin vuonna 1965. Merkintäoikeuksien ja debentuurien myynti supistui 2,5 milj. markkaan edellisen vuoden 5,4 milj. markasta. Osakkeiden myynti, joka oli 21,4 milj. markkaa, jäi 11,8 % pienemmäksi kuin edellisenä vuonna.

Pankkiosakkeiden kurssit alenivat kuten edellisenäkin vuonna koko vuoden ajan ja olivat vuoden lopussa 16,0 % alhaisemmat kuin vuoden 1965 lopussa. Teollisuusosakkeiden kurssit nousivat jonkin verran alkuvuodesta, alenivat sen jälkeen lokakuuhun asti ja nousivat jälleen marras—joulu-kuussa. Vuoden lopussa teollisuusosakkeiden kurssit olivat 6,4 % alhaisemmat kuin vuoden 1965 lopussa. Keskimäärin vuonna 1966 pankkiosakkeiden kurssit olivat 12,1 % alhaisemmat ja teollisuusosakkeiden 6,7 % alhaisemmat kuin edellisenä vuonna. Pörssiosakkeiden yleisindeksin keskimääräinen lasku vuodesta 1965 oli 7,2 %.

Vuoden aikana perustettiin 1 712 uutta osakeyhtiötä, joiden yhteenlaskettu osakepääoma oli 256,8 milj. markkaa. Osakepääomaansa korotti 644 yhtiötä yhteensä 390,5 milj. markalla. Toimintansa lopetti 437 yhtiötä, joiden yhteenlaskettu osakepääoma oli 69,2 milj. markkaa. Osakeyhtiöiden lukumäärän nettolisäys oli näin ollen 1 275 ja osakepääomien yhteenlasketun määrän nettolisäys 578,1 milj. markkaa. Vastaavat luvut edelliseltä vuodelta olivat 1 192 ja 421,7 milj. markkaa. Osakepääomien tuntuvaan kohoamiseen vuonna 1966 ilmeisesti vaikutti toukokuussa voimaan tullut osakeannista maksettavan leimaveron tilapäinen poistaminen. Tämä muutos on voimassa vuoden 1968 loppuun saakka.

Valtiontalous

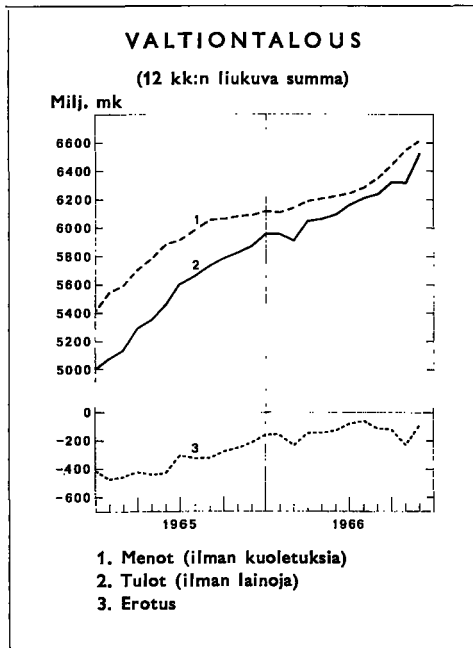
Vuoden 1966 talousarvio laadittiin pääasiassa entisten tulo- ja menoperusteiden varaan; eräiden valmisteverojen kantoa kuitenkin nopeutettiin asteittain vuoden ensi puoliskolla, minkä laskettiin tuottavan lisätuloja

60 milj. markkaa. Menojen lisäykset pyrittiin yleensä rajoittamaan jo tapahtunutta kustannustason nousua vastaaviksi. Uudet menot olivat pääosiltaan eräisiin pitkän ajan kehittämishjelmiin, opetus- ja kasvatustoimintaan sekä viennin edistämiseen myönnettyjä määrärahoja. Virkamiespalkkojen tarkistukset suoritettiin ensi kertaa vuoden 1964 menettelytapalain nojalla; palkkausjärjestelyihin seurausvaikutuksineen varattiin ilman ns. lähtötason tarkistuksen aiheuttamia menoja 80 milj. markkaa. Uusia lainoja merkittiin varsinaiseen budjettiin 650 milj. markkaa eli vähän enemmän kuin pitkäaikaisten lainojen nostettu määrä vuonna 1965. Budjetin loppusumma oli 6 963 milj. markkaa. Edellisvuoden tilinpäätökseen verrattuna lisäys oli noin 2 %.

Vuoden ensimmäinen neljännes päättyi valtiontaloudessa 182 milj. markan vajaukseen. Veronmaksuobligaatioiden myynti ja kuoletus on tällöin luettu varsinaisiin lainatoimiin. Tulot (ilman lainoja) kasvoivat 7 % ja menot (ilman kuoletuksia) 5 % edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Menopuolella kasvu keskittyi varsinaisiin menoihin, erityisesti tukipalkkioihin, joita oli jäänyt kassavaikeuksien vuoksi edelliseltä vuodelta huomattava määrä maksettavaksi katsausvuoden puolella. Uusia kotimaisia lainoja valtio sai tänä aikana 161 milj. markkaa, niistä yleisöltä 120 milj., Postisäästöpankilta 25 milj. ja muilta 16 milj. markkaa. Ulkomailta valtio nosti Neuvostoliiton myöntämää tavaramuuttoa ja Maailmanpankilta saatua tielainaa yhteensä 21 milj. markkaa. Kuoletukset muodostuivat ensimmäisellä neljänneksellä 38 milj. markkaa lainanottoa suuremmiksi.

Työllisyystilanne muodostui vuonna 1966 odotettua vaikeammaksi. Valtion työ määrärahoihin palkatun työvoiman määrä oli maaliskuusta marraskuuhun edellisvuotista suurempi. Koko vuonna lisäys oli keskimäärin noin 3 000 henkeä. Jo kevätkaudella jouduttiin työllisyysmomenteille merkittyyä määrärahoja ylittämään. Kevään toinen lisätalousarvio (ensimmäisessä lisäbudjetissa oli myönnetty Suomen YK:n joukkoja varten 2 milj. markkaa) sisälsikin työllisyyden ylläpitoon tarkoitettuja lisämäärärahoja 30 milj. markkaa. Siinä varattiin edelleen mm. 10 milj. markkaa virkamiespalkkojen lähtötason tarkistuksiin ja 15 milj. markkaa valtioenemmistöisten yhtiöiden osakepääomien korotuksiin. Tämän lisäbudjetin menot nousivat kaikkiaan 175 milj. markkaan.

Tulojen kasvu oli koko ensimmäisellä vuosipuoliskolla 7 %. Tupakka- valmisteveron tuotto lisääntyi 27 % ja nestemäisten polttoaineiden valmisteveron 35 %. Menojen kasvu jäi 4 prosenttiin; pääomamenojen määrä oli jokseenkin sama kuin vuoden 1965 ensi puoliskolla. Tammi—kesäkuussa valtio sai uutta kotimaista pitkäaikaista luottoa 458 milj. markkaa. Yleisölainojen määrä nousi 380 milj. markkaan ja Postisäästöpankilta ja muista lähteistä saadut lainat yhteensä 78 milj. markkaan. Helmi—toukokuun aikana erääntyi kuolettaviksi veronmaksuobligaatioita 231 milj. markkaa,

joiden osittaiseksi konvertoimiseksi valtio emitti kolme 7 ½ %:n lainaa määrältään yhteensä 145 milj. markkaa. Näitä saatiin myydyksi yleisölle kuitenkin vain 104 milj. markan edestä. Kun muidenkin yleislainojen kohdalla esiintyi myyntivaikeuksia, valtio joutui kassa-asemaansa parantaakseen tarjoamaan 9 %:n veronmaksuobligatioita, joita myytiin 120 milj. markkaa. Ulkomaiset lainatoimet huomioon ottaen nettolainanotoksi muodostui vuoden alkupuoliskolla 31 milj. markkaa.

Heinäkuussa toimeenpantiin eräitä veronkorotuksia. Lähinnä maksutasevaikeuksiin viitaten hallitus esitti auto- ja moottoripyöräveroa nostettavaksi 50 %, kun taas

nestemäisten polttoaineiden valmisteveron korotusta perusteltiin ennen muuta fiskaalisilla syillä. Edelleen valtioneuvosto päätti korottaa tupakka-valmisteveroa. Nämä muutokset eivät kuitenkaan ennättäneet kiihdyttää kyseisten verojen tuoton kasvuvauhtia vuoden jälkipuoliskolla.

Tulojen ja menojen kasvuvauhti nopeutui vuoden kolmannella neljänneksellä, niin että tammi—syyskuun tulot olivat 8 % ja menot 7 % suuremmat kuin vastaavana aikana vuonna 1965. Uusia yleislainoja ei tässä vaiheessa emittoitu, mutta valtio sai Postisäästöpankilta syyskuussa 25 miljoonaa sekä eräitä muita lainoja heinä—syyskuussa 48 milj. markkaa. Valtiontalouden ylijäämä oli 34 milj. markkaa eli jokseenkin sama kuin kesäkuun lopussa. Nettolainanotto oli kasvanut 66 milj. markkaan.

Syksyllä hyväksytyissä kahdessa lisätalousarviossa myönnettiin määrärahoja yhteensä 282 milj. markkaa, mistä summasta työllisyyden turvaamiseen 74 miljoonaa. Tuloista muodosti pääosan Suomen Pankin joulukuussa valtiolle myöntämä 300 milj. markan laina. Valtion maksuvalmiuden turvaaminen tuotti nimittäin vuoden mittaan suuria vaikeuksia, ja useita menoja jouduttiin jatkuvasti lykkäämään kuukaudesta toiseen. Lisäksi lyhytaikaisen luoton kantaa jouduttiin vuoden kuluessa supistamaan rahamarkkinoiden kireyden vuoksi; melkoista osaa lainamomenteille tuloutetuista uusista lainoista voidaankin pitää lyhytaikaisten luottojen konvertointina.

Valtiontalouden ylijäämä tammi—marraskuussa oli 22 milj. markkaa, mitä vuotta aikaisemmin vastasi 18 milj. markan vajaus. Tulot kasvoivat

10 %. Verotuloista lisääntyivät eniten polttoaineveron tuotto 30 %, tupakkaveron 19 % sekä tulo- ja omaisuusveron 18 %. Sen sijaan tullitulot ja autoveron tuotto vähenivät. Menojen kasvu oli 9 %. Varsinaisten menojen kasvu oli hieman nopeampaa kuin pääomamenojen; reaalisijoitusten lisäys jäi 4 %:iin. Tulojen ja menojen (ilman lainatoimia) vuositasoa kuvaavat luvut ajalta joulukuu 1965—marraskuu 1966 osoittavat tulojen kasvaneen 6 528 milj. markkaan eli 12 % ja menojen 6 616 milj. markkaan eli 9 %.

Seuraavasta asetelmasta selviää budjetoitujen tulojen ja menojen rakenne.

Tulot:	1966	1965
	Varsinainen budjetti ja lisäbudjetit	Valtion tillin- päättös
	milj. mk	
Varsinaiset tulot	6 290	5 566
Lainat, velkasitoumukset ym. ¹	1 014	1 078
Muut pääomatulot	219	219
Yhteensä	7 528	6 868
Menot:		
Varsinaiset menot	5 203	4 571
Kuoletuksat	531	408
Muut pääomamenot	1 688	1 842
Yhteensä	7 422	6 821

Lyhytaikaisen velkakirja- ym. luoton kanta pieneni vuoden kuluessa 117 milj. markasta 62 milj. markkaan. Valtion Suomen Pankissa olevan shekkitilin saldo pysyi edelleenkin melko pienenä vuoden viimeistä päivää lukuun ottamatta, jolloin se tilapäisesti kasvoi 40 milj. markaksi.

Seuraavassa esitetään viralliseen velkaselostukseen perustuva yhteen-
veto valtionvelasta. Vuoden 1966 luvut ovat ennakkotietoja. Valtion kassa-
liikkeestä johtuvia lyhytaikaisia velkoja ja saatavia ei asetelmassa ole
mukana.

	31.12.1965	31.12.1966
	milj. mk	
Varsinaiset lainat	1 040	1 043
Kansainvälisille järjestöille annetut velkakirjat	135	297
Ulkomainen velka	1 175	1 340
Varsinaiset lainat	1 431	1 856
Veronmaksuobligaatit	231	120
Lyhytaikainen luotto	117	62
Korvausobligaatit ja velkasitoumukset ²	203	93
Kotimainen velka	1 982	2 131
Koko valtionvelka	3 157	3 471

¹ Vuoden 1965 luku sisältää mm. liikevaihtoveron palautuslainan ja kansainvälisten rahalaitosten jäsen-
osuuksien korotuksia vastaavat lainajärjestelyt.

² Sisältää liikevaihtoveron palautuslainan.

Maaailmanpankin vuosina 1964 ja 1966 myöntämiä tielainoja nostettiin yhteensä 51 milj. markkaa ja Neuvostoliitolta saatua tavaraluottoa käytettiin 38 milj. markkaa. Marraskuussa erääntynyttä vuoden 1963 vaihtuvakorkoista dollarilainaa saatiin uusituksi 16 milj. markkaa kahden vuoden lainana, jonka korko on 7 %.

Marraskuun alussa valtio laski liikkeelle kotimaassa kaksi yleisölainaa, joita myytiin vuoden loppuun menessä 43 milj. markkaa. Lisäksi saatiin marras—joulukuussa Postisäästöpankilta 25 milj. markkaa. Edellä mainittua Suomen Pankin lainaa nostettiin katsausvuoden puolella 205 milj. markkaa. Uusien kotimaisten lainojen määräksi muodostui ennakkolaskelman mukaan 849 milj. markkaa. Koko valtionvelka kasvoi vuonna 1966 lähes 10 %.

Obliigaatiomarkkinat

Vuoden 1966 aikana laskettiin liikkeelle kaikkiaan 27 obliigaatiolainaa, joista yksi oli ulkomaan rahan määräinen, Huhtamäki-yhtymä Oy:n Sveitissä emittoima 4,5 milj. Sfr:n laina.

Kotimaisista obliigaatiolainoista oli valtion liikkeelle laskemia 18, nimellismäärältään yhteensä 680 milj. markkaa. Näistä 12 oli tarkoitettu yleisölle, muut rahalaitoksille ja työeläkekassoille. Valtion obliigaatioita myytiin vuo-

Vuonna 1966 liikkeelle lasketut obliigaatiolainat

	Suunniteltu määrä milj. mk	Myyty määrä milj. mk
Valtion lainat	680	596
Vaihtuvakorkoinen laina	40	38
8 ¼ %:n laina	40	40
6 ½ %:n rahalaitoslaina	25	25
7 ½ %:n laina	45	45
7 %:n laina	20	6
II 8 ¼ %:n laina	30	30
8 %:n rahalaitoslaina	20	20
II 7 ½ %:n laina	50	50
III 8 ¼ %:n laina	30	27
Veronmaksuobliigaatiolaina	120	120
III 7 ½ %:n laina	50	44
II 7 %:n laina	30	28
Vaihtuvakorkoinen työeläkekassalaina	10	10
Metsänparannuslaina	20	20
II 6 ½ %:n rahalaitoslaina	25	25
7 ¼ %:n laina	50	17
III 7 %:n laina	50	26
II 8 %:n rahalaitoslaina	25	25

Kaupunkien lainat	10	1
Helsinki	5	—
Porvoo	2	1
Vaasa	3	—
Luottolaitosten lainat	60	48
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	20	19
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	10	9
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	20	10
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	5
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	5
Yhteensä	750	645

den aikana kaikkiaan 596 milj. markan arvosta, josta yleisölle tarkoitettuja lainoja 471 milj. markkaa. Edellä olevassa asetelmassa on esitetty vuonna 1966 liikkeelle lasketut kotimaiset obligaatiolainat.

Indeksisidonnaisuudesta riippuen vaihtelivat kotimaisten obligaatiolainojen nimelliskorot $6\frac{1}{2}$:sta $8\frac{1}{4}$ %:iin. Veronmaksuobligaatioiden korko oli 9 %. Kaikkiaan 20 lainaa sidottiin indeksiin, jokainen 50-prosenttisesti elinkustannusindeksiin. Valtion lainoista oli 12 indeksiehtoisia, samoin kaupunkien kaikki 3 lainaa ja luottolaitosten kaikki 5 lainaa.

III. VALUUTTAPOLITIIKKA JA MAKSUTASE

Valuuttakurssit

Suomen Pankin noteeraamat valuuttakurssit perustuvat maaliskuun 30 päivänä 1962 annetun rahalain 2 §:n 1 momentin mukaiseen markan kansainväliseen perusarvoon, *pariarvoon*, joka tammikuun 1 päivästä 1963 alkaen on ollut 0,27771 grammaa hienoa kultaa markalta (112 mk troy-unssilta kultaa).

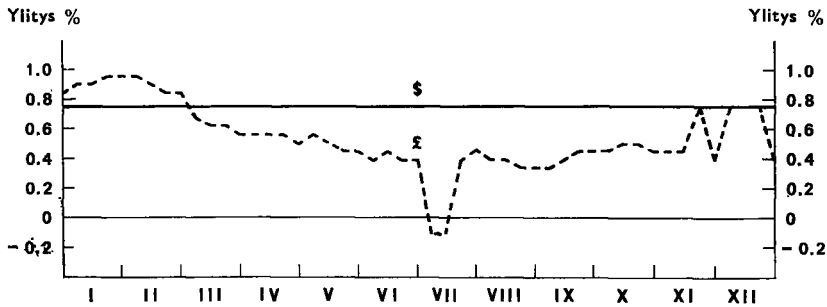
Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartiklat velvoittavat rahaston jäseniä pysyttämään valuuttakurssinsa määrätyissä rajoissa *pariarvojen* ja niiden perusteella laskettujen keskinäisten *parikurssien* kahden puolen. Suomessa noteerataan vaihdettavien valuuttojen myyntikurssit valuuttapankkien ja Suomen Pankin kesken päivittäin pidettävässä kurssienmäärittelytilaisuudessa. Muuttuneet kurssit astuvat voimaan Suomen Pankin julkaistua ne virallisella kurssilistallaan. Pankin johtosäännön mukaisesti julkaistaan kurssit myös Virallisessa lehdessä ja luetaan lisäksi päivittäin radiossa, jonka välityksellä ne nopeimmin tulevat mm. haarakonttoreiden tietoon. Suomen Pankin kurssilistalla noteerattujen vaihdettavien valuuttojen kurseille sallitut suurimmat poikkeamat on laskettu Euroopan Maksusopimukseen (European Monetary Agreement, EMA) liittyneiden maiden käytäntöä seuraten. Yhdysvaltain dollarin enimmäispoikkeama on näin ollen ollut $\frac{3}{4}$ % *pariarvon* molemmin puolin muiden muuttuvien kurssien vaihtelualueiden määräytyessä kyseisten maiden dollarin kurssien ääriarvojen mukaan. Ostokurssit on näille valuutoille laskettu myyntikurkseista käyttämällä Suomen Pankin vahvistamia kiinteitä maksimivähennyksiä. Kurssien ääriarvot ilmenevät sivulla 28 olevasta taulukosta, jossa esitetään kunkin valuutan alin ostokurssi ja ylin myyntikurssi.

Dollarin kurssi on koko kertomusvuoden pysynyt ylärajassaan, johon se nousi maaliskuussa vuonna 1965 vaihdettavien valuuttojen varannon kääntynyt jyrkkään laskuun. Tämä varannon laskusuuntaus on jatkunut, alkuvuodesta hiukan hitaampana, mutta maaliskuun alusta huomattavasti kiihtyen aina joulukuun puoliväliin saakka. Sen jälkeen varanto kasvoi vuoden vaihteeseen mennessä osittain tavanmukaisena kausi-ilmiönä liikepankkien myydessä valuuttasaataviaan keskuspankille.

KULLAN JA VAIHDETTAVIEN VALUUTTOJEN VARANNON MUUTOS
VUONNA 1966 LASKETTUNA VUODEN ALUSTA, %

DOLLARIN JA PUNNAN VIRALLISEN MYYNTIKURSSIN POIKKEAMA
PARIKURSSISTA VUONNA 1966, %

Dollarin kurssin pysyessä ylärajassaan valuuttojen kansainvälisten noteerausten heilahtelut heijastuivat lähinnä punnan ja muiden tärkeimpien länsivaluuttojen markkakurssseissa. Punnan markkakurssit olivat kuitenkin koko vuoden *pari*kurssin yläpuolella heinäkuun puoliväliä lukuun ottamatta, vaikka punnan kansainvälinen dollarikurssi oli maaliskuun alusta lähtien huomattavasti *pari*arvon alapuolella. Punnan arvo laski kevään aikana jyrkästi. Varsinkin toukokuun alussa alkanut pitkälinen merimieslakko järkytti sitä. Englannin Pankin tukioستotkaan eivät voineet estää puntaa joutumasta heinäkuun puolivälissä suoranaiseen kriisiin. Niinpä heinäkuun

14 päivänä Englannin Pankki nosti diskonttokoron 6 %:sta perinteelliselle »kriisitasolle», 7 %:iin, jolloin punnan dollariarvon lasku pysähtyi.

Muista vaihdettavista valuutoista D-markan kurssi vahvistui kertomusvuonna huomattavasti, Ranskan frangin, Kanadan dollarin ja Belgian frangin kurssien heikentyessä eniten.

Koska dollarin kurssin ollessa ylärajassaan liikepankit saattoivat ostaa dollareita Suomen Pankilta kiinteään kurssiin muulloinkin kuin kurssienmäärittelyn yhteydessä, jäi kurssienmäärittelytilaisuudessa tehtyjen kauppojen kokonaisarvo noin 102 milj. markkaan.

Koko kertomusvuoden ajan noteerattiin kiinteät kurssit clearing-sopimuksiin sidotuille valuutoille, so. Neuvostoliiton ruplalle ja clearingdollarille.

Seuraavassa esitetään Suomen Pankin valuuttojen myyntikurssien ja ostokurssien väliset enimmäiserot. Ruplan ja clearingdollarin kohdalla ilmenee, minkä maiden maksusopimuksissa näitä käytetään selvityyksikköinä.

Taulukossa 10 on esitetty valuuttojen *pari*kurssit sekä pankin noteeraamat viralliset myyntikurssit niinä päivinä, jolloin muutoksia on tapahtunut.

	Viralliset myyntikurssit		Avista-kurssien ääriarvot		Myynti- ja ostokurssin välinen ero ajalla 1.1.—31. 12. 06 enintään	
	31. 12. 05	31. 12. 06	Alin ostokurssi	Ylin myyntikurssi		
Muuttuvat kurssit						
New York	1 \$	3,224	3,224	3,176	3,224	—,015
Montreal	1 Can \$	2,998	2,976	2,9085	3,0120	—,015
Lontoo	1 £	9,035	8,995	8,829	9,0920	—,04
Tukholma	100 Skr	62,34	62,35	60,930	62,785	—,32
Oslo	100 Nkr	45,14	45,14	44,110	45,475	—,25
Kööpenhamina . . .	100 Dkr	46,83	46,70	45,645	47,015	—,25
Frankfurt a.M. . . .	100 DM	80,60	81,15	78,805	81,210	—,38
Amsterdam	100 Hfl	89,42	89,18	87,070	89,745	—,50
Bryssel	100 Bfr	6,497	6,450	6,3045	6,4970	—,035
Zürich	100 Sfr	74,70	74,56	71,370	75,065	—,42
Pariisi	100 FF	65,80	65,20	63,850	65,800	—,33
Rooma	100 Lit	—,5163	—,5165	—,50450	—,51960	—,003
Wien	100 Sch	12,48	12,48	12,120	12,500	—,08
Lissabon	100 Esc	11,27	11,22	10,920	11,345	—,08
Reykjavik	100 Ikr	7,50	7,50	—	—	—,07
Madrid	100 Ptas	5,42	5,40	5,2500	5,4200	—,10
Kiinteät kurssit						
Moskova, clearing .	1 Rub	3,5667	3,5667	—	—	—,0222 ¹
Bukarest, Peking						
Clearingdollari . . .	1 cl-\$	3,21	3,21	—	—	—,02 ¹
Ankara (30. 9. saakka), Ateena (31. 7. saakka), Berliini, Bogotá, Buda- pest, Praha, Sofia ja Varsova						

¹ Kiinteä.

Ulkomainen maksuliike

Kaksipuolisia maksusopimuksia, jotka edellyttävät clearingtilin kautta tapahtuvaa maksuliikettä, oli Suomella kertomusvuoden päättyessä kahdeksan itäryhmään kuuluvan maan kanssa (Bulgaria, Kiina, Neuvostoliitto, Puola, Romania, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Tšekkoslovakia ja Unkari) sekä yhden Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenmaan kanssa (Kolumbia). Maksusopimusta Kolumbian kanssa pidennettiin joulukuun 3 päivänä 1966 tapahtuneella noottien vaihdolla vuoden 1967 loppuun saakka. Maksusopimus Kreikan kanssa lopetettiin kertomusvuonna ja elokuun alusta lukien tapahtui maksuliike Suomen ja tämän maan kesken vaihdettavina valuuttoina.

Maan maksutasevaikeuksien johdosta Suomen Pankki ei katsonut kertomusvuonna olevan mahdollisuuksia pankin soveltamien valuutansäännöstelymääräysten liberalisoinnin jatkamiseen. Kuitenkaan ei toisaalta pidetty tarkoituksenmukaisena ryhtyä valuutan käyttöä koskevien säännösten huomattavaan tiukentamiseen, sillä hallituksen ja Suomen Pankin suorittamat toimenpiteet maksutaseen turvaamiseksi perustuivat olennaisesti maksutaseen vajauksen supistamiseen epäsuorin keinoin turvautumatta tuonnin määrälliseen säännöstelyyn ja ns. näkymättömien maksusuoritusten vapauttamisasteen merkittävään supistamiseen. Sekä tuonnin määrällisen säännöstelyn että näkymättömien maksusuoritusten osalta Suomi on sitoutunut noudattamaan FINEFTA-sopimuksen asettamia velvoituksia. Niitä koskevat määräykset, jotka sisältyvät sopimuksen 5. artiklaan sekä III liitteeseen, olivat kertomusvuonna EFTAn tutkittavina. Tarkoituksena oli todeta, missä määrin Suomen valuutansäännöstely liberalisointiasteeltaan eroaa EFTA-maiden keskenään soveltamasta minimitasosta. Tämän tutkimuksen loppuun suorittaminen siirtyi vuoden 1967 puolelle.

Näin ollen tehtiin kertomusvuonna pankin valuutansäännöstelymääräyksiin vain vähäisiä muutoksia, joista mainittakoon seuraavat.

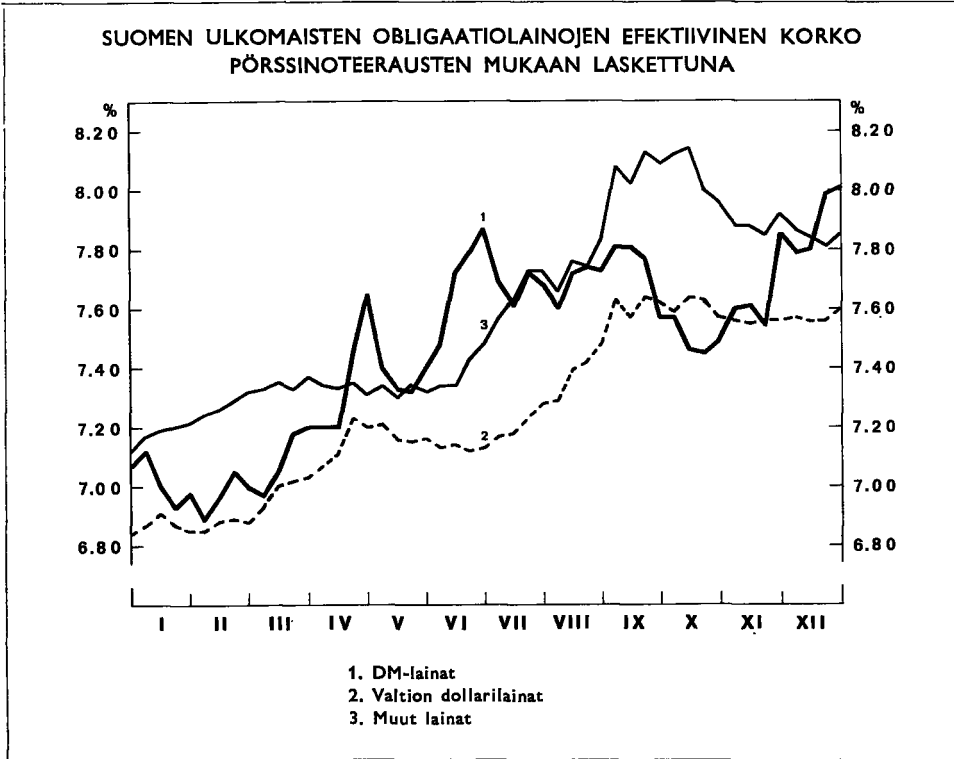
Suomen Pankin jo vuonna 1962 antamia määräyksiä, joiden mukaan maksut tietyistä kestokulutushyödykkeistä on suoritettava ulkomaiselle myyjälle (tai vastaava määrä talletettava Suomen Pankkiin) ennen tavarantullausta tai sen panoa yleiseen tai yksityiseen tullivarastoon, tiukennettiin joulukuun 2 päivänä 1966. Samalla kun kyseisten tavaroiden luetteloa hieman laajennettiin, nämä määräykset ulotettiin koskemaan myös tavarantullausta vapaasatamaan tai vapaavarastoon, ellei kysymys ole toiseen maahan tarkoitettusta kauttakulutusavarasta. Tämän muutoksen tarkoituksena oli hillitä etenkin henkilöautojen maahantuontia kieltämällä tuojalta ulkomaisen kauppaluoton käyttö myös silloin, kun autot varastoidaan vapaasatamaan tai vapaavarastoon.

Joulukuun 30 päivänä 1966 pankki teki päätöksen, jolla ulkomaille lähtevien matkailijoiden oikeus ostaa Suomesta käsin ns. matkapalveluja (lukuun ottamatta varsinaisia kuljetuskuluja) rajoitetaan 400 markkaan henkilöä ja matkaa kohti, jos matka suuntautuu vain Skandinavian maihin, ja 800 markkaan, jos matka tehdään muihin maihin. Tähän saakka oli näiden matkapalvelujen myynti ollut rajoituksetonta. Jos matkapalvelujen arvo ylittää mainitut määrät, ylimenevä osa on vähennettävä matkustajalle myytävän matkavaluutan sallitusta enimmäismäärästä, joka pysytettiin ennallaan. Uudet määräykset tulivat voimaan tammikuun 1 päivänä 1967 ja niitä sovellettiin tammikuun 15 päivänä tai sen jälkeen alkaneisiin matkoihin.

Vaihtotaseen ja pääoman liikkeiden kehitys

Pankin valuuttapolitiikalle antoi kertomusvuonna edelleen leimansa maan maksutaseen heikkenevä kehitys. Huolimatta hallituksen ja Suomen Pankin toimenpiteistä maksutaseen vahvistamiseksi kasvoi kauppataaseen vajeus kertomusvuonna edelleen nousten 758 milj. markkaan, vastaavan luvun oltua 745 milj. markkaa vuonna 1965. Palvelusten taseen ylijäämä supistui edellisvuotisesta 138 milj. markasta 125 milj. markkaan. Vaihtotaseen vajaukseksi muodostui kertomusvuonna 633 milj. markkaa, sen oltua 607 milj. markkaa vuonna 1965. Huomattakoon kuitenkin, että kauppataaseen vajauksen kasvuun vaikuttivat erityisesti kertomusvuoden lopulla eräät erityistekijät (mm. öljyn tuonnin merkittävä nousu). Niinpä kauppataaseen vajauksen kasvu aiheutuikin nimenomaan idänkaupan taseen heikentymisestä, kun taas läntinen kauppataase parani 145 milj. markalla. Koska kaupankäynti itäryhmään kuuluvien maiden kanssa on mitoitettu suhteellisen lyhyen ajanjakson kuluessa tasapainottuvaksi, on maksutasepolitiikan kannalta keskeisimpänä ongelmana läntisen, vapaissa valuutoissa käytävän kaupan vajauksen supistaminen tasolle, joka on kohtuullisessa suhteessa kulloinkin saatavissa olevaan pitkäaikaisen ulkomaisen pääoman tuontiin.

Kansainvälisten pääomamarkkinoiden kiristymisen johdosta olivat kuitenkin Suomen lainanottomahdollisuudet jo vuonna 1965 supistuneet huomattavasti vuonna 1964 saavutetulta sodanjälkeisen ajan ennätystasolta. Kertomusvuonna jatkui ulkomaisten pääomamarkkinoiden kiristyminen aina vuoden syksypuolelle saakka. Loppuvuoden suhteellisen suotuisan kehityksen ansiosta nousi kuitenkin pitkäaikaisten ulkomaisten lainojen nostojen määrä kertomusvuonna 518 milj. markkaan eli 84 milj. markkaa suuremmaksi kuin edellisellä vuonna. Vanhojen lainojen kuolelutukset vähenivät pienellä määrällä (273 milj. markasta 271 milj. markkaan). Suomen ulkomainen pitkäaikainen velka nousi siten kertomusvuonna 247 milj. markkaa, vastaavan luvun oltua 161 milj. markkaa vuonna 1965. Pitkäaikaisen velan kokonaismäärä oli kertomusvuoden päättyessä 2 695 milj. markkaa.

Markkinatilanteen kireyden vuoksi puuttuivat edellytykset uusille suomalaisille obligaatioemissioille kansainvälisillä markkinoilla melkein täydelleen. Yhtään valtion lainaa ei katsottu voitavan markkinoida kohtuullisin ehdoin, ja ainoaksi suomalaiseksi ulkomailla liikkeeseen lasketuksi obligatiolainaksi jäi kertomusvuonna Huhtamäki-Yhtymä Oy:n 4,5 milj. Sveitsin frangin määräinen, sveitsiläisen pankkikonsortion välityksellä markkinoitu laina.

Ulkomaisten pääomamarkkinoiden kireys ja lainansaantimahdollisuuksien heikkeneminen heijastuivat selvästi Suomen ulkomaisten obligaatiolainojen kurssikehityksessä kansainvälisissä pörseissä. Oheinen kuvio, jossa on esitetty noteerattujen kurssien perusteella kullekin lainatyypille laskettu efektiivinen korkotuotto koko jäljellä olevalta laina-ajalta, havainnollistaa tätä kehitystä. Lainojen noteeraukset olivat yleensä laskusuunnassa koko vuoden ajan ja siten kaikkien ulkomailla noteerattujen lainojemme keskimääräinen efektiivinen tuotto nousi. Valtion dollarilainojen kurssikehitys oli suhteellisen tasaista, jota vastoin etenkin DM-lainojen noteeraukset heilahtelivat huomattavasti.

Lainanoton pääpaino siirtyi obligaatiomarkkinoiden heikkouden vuoksi muihin pitkäaikaisiin lainamuotoihin. Erityisen voimakasta kasvua tapahtui ulkomaisilta pankkilaitoksilta ja muilta finanssilaitoksilta saatujen ns. finanssiluottojen kohdalla. Näitä luottoja ottivat lähinnä suomalaiset rahalaitokset ja yritykset; niiden takaisinmaksuaika oli huomattavasti lyhempi kuin obligaatiolainojen (tavallisimmin kolmesta viiteen vuoteen), eikä niitä ollut sidottu määrättyihin tavaratoimituksiin (joskin osa tämänkaltaisista luotoista on ulkomaisten yritysten suomalaisille tytäryhtiöilleen joko suoraan tai pankkilaitosten kautta järjestämiä lainoja). Uusien finanssiluottojen määrä kasvoi kertomusvuonna lähes kolminkertaiseksi edelliseen vuoteen verrattuna, ja niitä nostettiin yhteensä 271 milj. markkaa. Lainojen nostot Maailmanpankista kasvoivat jonkin verran edellisvuotisesta eli 78 milj. markkaan. Suurin osa tästä määrästä oli kuitenkin aikaisempina vuosina myönnettyjen lainojen nostoja. Vuoden 1966 aikana Maailmanpankki myönsi Suomen valtiolle yhden uuden lainan, määrältään 20 milj. dollaria, joka käytetään kolmen tien- ja sillanrakennusohjelman rahoittamiseen. Lainan korko on 6 % ja takaisinmaksuaika 15 vuotta.¹

Seuraavassa asetelmassa esitetään Suomen pitkäaikaisen velan koostumus vuosien 1965 ja 1966 päättyessä, sekä lainojen nostot, takaisinmaksut ja velkakannan nettomuutos eriteltynä lainojen luonteen mukaan.

Suomen pitkäaikainen ulkomainen velka lainan luonteen mukaan jaoteltuna, milj. mk

	31. 12. 1965	Nostot v. 1966	Takaisin- maksut v. 1966	31. 12. 1966	Netto- muutos
Ulkomaiden hallituksilta saadut luotot	735	42	70	707	— 28
siitä: Neuvostoliitto	265	38	39	264	— 1
Ruotsi	238	—	12	226	—12
Yhdysvallat	233	4	19	218	—15
Kansainväliset rahalaitokset .	367	78	29	416	+ 49
Obligaatiolainat	547	3	6	544	— 3
Muut rahoitusluotut	478	271	64	685	+ 207
Tavaraluotot	321	124	102	343	+ 22
Yhteensä 2 448		518	271	2 695	+ 247

Valuutansäännöstelyviranomaisena Suomen Pankki on edelleen valvonut ulkomaisten lainojen ottamista. Pankki on yleensä pyrkinyt rajoittamaan lyhytaikaista lainanottoa ulkomailta sen johdosta, että tämä on omiaan lisäämään tuontitavaroiden kysyntää ja että luottojen takaisinmaksu varsin lyhyen ajan kuluessa rasittaa valuuttavarantoa. Pitkäaikaisien lainojen osalta on lainanottolupia myönnettäessä pidetty silmällä lähinnä lainaehtojen kohtuullisuutta sekä lainan kotimaisen käyttötarkoituksen soveltumista pan-

¹ Yksityiskohtaisempi erittely Maailmanpankin lainoista ja niiden käytöstä on esitetty asetelmassa s. 42.

kin harjoittamaan raha- ja valuuttapolitiikkaan. Pankki on suhtautunut erityisen torjuvasti sellaisiin lainahankkeisiin, jotka välittömästi tai välillisesti rahoittavat kulutushyödykkeiden tuontia.

Valuuttatilanne

Vaikka tuontiluottojen jonkin verran lisääntynyt käyttö sekä saadut vientiennakot helpottivatkin vaihtotaseen vajauksen rahoitusta, jouduttiin suurin osa vajausta kuitenkin kattamaan Suomen Pankin valuuttavarannon supistumisella sekä muiden valuutanpitäjien ulkomaisen lyhytaikaisen nettovelan kasvulla. Kuten alla olevasta asetelmasta ilmenee, heikkeni maan valuuttatilanne kokonaisuutena katsoen kertomusvuoden aikana 355 milj. markalla, nettovarannon supistuessa 662 milj. markasta vuoden 1965 päättyessä 307 milj. markkaan. Varannon vapaasti käytettävissä oleva osa — kulta, Suomen kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa sekä vaihdettavat valuutat — supistui 312 milj. markkaa, sidottujen valuuttojen nettovähennyksen ollessa 43 milj. markkaa. Viimeksi mainittuun summaan sisältyy mm. Brasilian vanhan clearingsopimuksen puitteissa Suomelle syntyneen saatavan osittainen selvitys vapaina valuuttoina.

Seuraava asetelma osoittaa toisaalta Suomen Pankin ja toisaalta muiden valuutanpitäjien (lähinnä valuuttapankit ja valtio) valuuttatilanteen muutoksen valuuttalajeittain kertomusvuoden aikana.

	Varanto 31.12. 1965			Varanto 31.12. 1966			Muutos		
	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä
	milj. mk								
Kulta	267	—	267	144	—	144	—123	—	—123
Kultaosuus Kansainvälisessä Val.rahastossa	46	—	46	100	—	100	+ 54	—	+ 54
Vaihdettavat valuutat ...	483	—155	328	274	—189	85	—209	—34	—243
Yhteensä	796	—155	641	518	—189	329	—278	—34	—312
Sidotut valuutat	20	1	21	— 23	1	— 22	— 43	—	— 43
Kaikki yhteensä	816	—154	662	495	—188	307	—321	—34	—355

Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto supistui kertomusvuonna nettomääräisesti 321 milj. markkaa eli noin 40 %. Ottaen huomioon Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenosuuden korotuksesta aiheutuneen kultamaksun, jonka suorittaminen merkitsi vain varannon koostumuksen muutosta, väheni pankin kultavaranto 69 milj. markkaa sen johdosta, että pankin oli hankittava vaihdettavia valuuttoja normaalin maksuvalmiutensa ylläpitämiseksi.¹ Tästä huolimatta supistui vaihdettavien valuuttojen varanto 209 milj. markkaa.

¹ Pieni osa tästä määrästä käytettiin tosin kullan myyntiin kotimaassa taide- ja muun teollisuuden tarpeisiin.

Kertomusvuoden aikana kullan osuus pankin koko varannosta supistui 33 %:sta 29 %:iin. Koska sidottujen valuuttojen kohdalla tapahtui vuoden aikana siirtymä nettosaatavasta nettovelkaan, kasvoi muiden, vapaasti käytettävissä olevien valuuttasaatavien osuus varannosta 64 %:sta 78 %:iin.

Valuuttapankkien nettovelka ulkomaille oli kasvanut huomattavasti vuonna 1965, jolloin sen määrä kaksinkertaistui. Kertomusvuoden aikana Suomen Pankki pyrki kuitenkin entistä tiukemmin rajoittamaan lähinnä ns. eurotalletusten muodossa tapahtuvaa lyhytaikaista ulkomaista lainanottoa; tähän päämäärään tähdättiin sekä maan lyhytaikaisen ulkomaisen velan liiallisen kasvun estämiseksi että valuuttapankkien kotimaisen luotonannon kasvun hillitsemiseksi. Valuuttapankkien nettovelka ulkomaille kasvoikin kertomusvuonna vain 34 milj. markkaa.

IV. PANKIN TASEET

Suomen Pankin taseista on taulukko-osastossa yksityiskohtaisia tietoja. Tässä luvussa esitetään eräitä täydentäviä tietoja taseiden sisällöstä ja kehityksestä.

Ulkomaiset tilit

	31.12.1965	31.12.1966	Muutos
		mlj. mk	
Kulta	267,5	143,9	—123,6
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	45,6	100,0	+ 54,4
Ulkomaiset valuutat	547,8	312,0	—235,8
Ulkomaiset vekselit	54,7	56,4	+ 1,7
Ulkomaiset obligaatiot	29,1	24,9	— 4,2
Vastaavat	944,7	687,2	—307,5
Ulkomaiset valuuttatilit	44,8	61,2	+ 16,4
Ulkomaiset markkatilit	10,9	16,2	+ 5,3
Määräaikaiset ulkom. sitoumukset	45,6	84,6	+ 39,0
Vastattavat	101,3	162,0	+ 60,7
Ulkomainen nettosaatava	843,4	475,2	—368,2

Pankin kultavarat supistuivat kertomusvuoden aikana 123,6 milj. markkaa. Vähennys johtui osittain siitä, että Valuuttarahastolle maksettiin Suomen jäsenosuuden korotuksesta kultana 54,4 milj. markkaa, joka esiintyy taseenimikkeen »kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa» vastaavansuuruisena kasvuna. Jos tämä toimenpide jätetään huomioon ottamatta, pankin kultavaranto supistui vuoden aikana 69,2 milj. markkaa. Kultaa käytettiin lähinnä vaihdettavien valuuttojen ostoihin. Ulkomaisten obligaatioiden väheneminen 4,2 milj. markalla johtui siitä, että pankki siirsi erään-tyneistä obligaatioista vapautuneita varoja varsinaiseen valuuttavarantoon. Pankin pitempiaikaiset velat kasvoivat nettomääräisesti 39 milj. markkaa, mikä ilmeni määräaikaisten ulkomaisten sitoumusten nousuna.

Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto, joka saadaan vähentämällä kullan, kultaosuuden ja ulkomaisten valuuttojen määrästä ulkomaiset valuuttatilit, oli vuoden lopussa kirjanpitoarvoltaan 495 milj. markkaa. Varanto supistui vuoden aikana 321 milj. markkaa. Varannon koostumus ja sen muutokset käyvät yksityiskohtaisemmin ilmi taulukosta 2.

Valtion tilit

	31.12.1965	31.12.1966	Muutos
		mlj. mk	
Vastaavat: IBRD-vekseli	—	11,5	+ 11,5
Shekkitili	1,1	39,8	+ 38,7
Vientimaksutili	1,1	1,1	—
Vastattavat	2,2	40,9	+ 38,7
Valtion nettosaatava	2,2	29,4	+ 27,2

Maaailmanpankin jäsenosuuden korottamisen yhteydessä maaliskuussa Suomen Pankki siirsi Maaailmanpankin tilille 16,5 milj. markkaa ja sai valtiolta sitä vastaavan vekselin. Heinäkuussa valtio lyhensi tätä velkaa 5,0 milj. markkaa. Vekseli on taseessa kirjattu »muihin saataviin». Valtion vientimaksutili, joka taseessa sisältyy »määräaikaisiin kotimaisiin sitoumuksiin», pysyi muuttumattomana. Asetelmaan eivät sisälly pankin omistamat valtion obligaatiot, jotka on ostettu rahalaitoksilta tai suoraan valtiolta. Näihin ovat rinnastettavissa myös pankin valtiolle myöntämää 300 milj. markan lainaa vastaan saadut haltijavelkakirjat, jotka ovat pankin vapaasti myytävissä; velkakirjoja oli kertomusvuoden lopussa pankin omistuksessa 205 milj. markkaa, mikä vastasi lainan koko siihen asti nostettua määrää.

Pankkien tilit

	31.12.1965	31.12.1966	Muutos
		mlj. mk	
Rediskonttatut vekselit	640,6	915,2	+ 274,6
Mortgage Bank of Finland Oy	—	1,8	+ 1,8
Vastaavat	640,6	916,5	+ 275,9
Postisäästöpankin shekkitili	8,8	17,8	+ 9,0
Yksityisten rahalaitosten shekkitilit	11,9	13,8	+ 1,9
Mortgage Bank of Finland Oy	0,2	—	— 0,2
Vastattavat	20,4	31,1	+ 10,7
Pankkien nettovelka	620,2	885,4	+ 265,2

Rahalaitosten rediskonttaamien vekseleiden viikkokeskimäärä oli kertomusvuonna 724 milj. markkaa, mikä on 152 milj. markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Rediskonttausten peruskorko oli 7 % ja rediskonttauskiintiön ylityksestä perittävä lisäkorko enintään 4 %. Tammikuun 1 päivän ja lokakuun 31 päivän välisenä aikana sovellettiin kuitenkin 6 %:n korkoa niihin rahalaitoksiin, jotka olivat pysyttäneet luotonantonsa Suomen Pankin asettamissa rajoissa. Näille rahalaitoksille palautettiin myös marraskuun 1965—huhtikuun 1966 ajalta perityt lisäkorot.

Asetelmassa mainittu Mortgage Bank of Finland Oy:n tili sisältyy ta-seessa »muihin vaadittaessa maksettaviin sitoumuksiin». Rahalaitosten ja Suomen Pankin välisten termiinkauppojen kohteena olleet obligaatiot eivät sisälly edellä olevaan asetelmaan.

Yritysten tilit

	31.12.1965	31.12.1966	Muutos
		milj. mk	
Markkamääräiset vekselit	26,0	112,2	+ 86,2
Shekkitilit	1,9	2,1	+ 0,2
Ulkomaan rahan määräiset vekselit	45,5	36,3	— 9,2
Muita saatavia	74,5	113,2	+ 38,7
Vastaavat	147,9	263,8	+115,9
Shekkitilit	1,2	2,8	+ 1,6
Muita vaadittaessa maksettavia sitoumuksia	0,7	10,3	+ 9,6
Määräaikaisia kotimaisia sitoumuksia	10,5	40,6	+ 30,1
Vastattavat	12,4	53,7	+ 41,3
Nettoluotonanto yrityksille	135,5	210,1	+ 74,6

Markkamääräisinä vekseleinä yrityksille annettujen luottojen lisääntyminen aiheutui huomattavalta osin vuoden aikana ensimmäisen kerran myönnettyistä liikepankkien ja Osuuskassojen Keskus Oy:n välittämistä uusvientiluotoista, joiden määrä vuoden lopussa oli 29,2 milj. markkaa. Viljakaupan rahoitukseen annetut luotot lisääntyivät 25,4 milj. markasta 28,0 milj. markkaan. Pääosa markkamääräisten vekselien kasvusta aiheutui muiden asiakasluottojen lisääntymisestä. Ulkomaan rahan määräiset vekselit ovat Maailmanpankilta saatujen ja Suomen Pankin edelleen välittämien luottojen katevekseleitä, jotka vähenivät edelleen lyhennysten takia. Yritysten tileihin luettujen »muiden saatavien» kasvu aiheutui osaksi metalliteollisuuden keskipitkistä toimitusluotoista, joiden määrä lisääntyi 17,9 milj. markkaa. »Määrä-

aikaisten kotimaisten sitoumusten» lisäyksestä johtui 4,7 milj. markkaa kaivosteollisuuden investointitalletusten kasvusta sekä 9,2 milj. markkaa valtiokonttorilta vuoden alussa Suomen Pankille siirretyistä investointitalletuksista ja niiden koroista.

Muut tilit

Kotimaisten obligaatioiden salkku kasvoi kertomusvuoden aikana 36,9 milj. markasta 284,8 milj. markkaan. Valtaosa lisäyksestä johtui edellä mainittua valtion lainaa vastaan saaduista velkakirjoista. Taseessa »muihin varoihin» kirjattu metalliraha on pankin kassassa olevaa rahaa. Liikkeessä oleva metalliraha, joka ei esiinny pankin taseessa, lisääntyi vuoden aikana 67,9 milj. markasta 79,9 milj. markkaan. Liikkeessä olevan metallirahan kehitystä ja koostumusta selvittävät taulukot 7 ja 9.

Pankin näkyvien omien varojen suuruus ilman tilivuoden voittoa oli tilinpäätöksen mukaan 412,6 milj. markkaa eli 14,7 milj. markkaa suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Tämä 14,7 milj. markan lisäys tapahtui vararahastossa, jonne puolet vuoden 1965 voitosta siirrettiin. Arvonjärjestelytilit lisääntyivät 165,1 milj. markasta 266,9 milj. markkaan.

Suomen Pankin tulostase on esitetty taulukossa 3. Tuotot olivat 53,2 milj. markkaa eli 6,6 milj. markkaa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Korot kotimaisesta lainausliikkeestä lisääntyivät 10,4 milj. markkaa, mutta korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta sen sijaan vähenivät 3,5 milj. markkaa pääasiallisesti valuuttasaatavien supistamisen vuoksi. Kulut olivat 19,3 milj. markkaa eli 1,9 milj. markkaa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Korot investointitalletuksista, joita ei vuotta aikaisemmin ollut lainkaan, aiheuttivat kuluihin suurimman lisäyksen.

Pankin voitto oli 33,9 milj. markkaa. Puolet voitosta on pankin ohjesäännön mukaisesti siirretty vararahastoon. Voiton toisen puolen käytöstä päättää eduskunta.

V. SUOMEN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN RAHALAITOKSIIN

Suomen Pankki hoitaa yhteydet Kansainväliseen Valuuttarahastoon, Maailmanpankkiin (Kansainväliseen Jälleenrakennuspankkiin), Kansainväliseen Rahoitusyhtiöön ja Kansainväliseen Kehittämisyjärjestöön, joiden jäsen Suomi on, samoin kuin Kansainväliseen Järjestelypankkiin, jossa Suomen Pankki itse on osakkaana. Näiden lisäksi Suomi liittyi jäseneksi kertomusvuonna perustettuun Aasian Kehityspankkiin.

Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)

Kansainvälisen Valuuttarahaston (International Monetary Fund) hallintoneuvosto hyväksyi maaliskuun 31 päivänä 1965 rahaston johtokunnan esityksen Valuuttarahaston jäsenosuuksien korottamiseksi siten, että kaikkien jäsenmaiden jäsenosuuksiin tehtiin 25 prosentin yleiskorotus sekä lisäksi 16 jäsenmaan osuuksissa suoritettiin erityiskorotus. Suomi osallistui molempiin edellä mainittuihin jäsenosuuksien korotuksiin, jotka astuivat voimaan maaliskuun 21 päivänä 1966. Täten Suomen jäsenosuus nousi aikaisemmasta 57 miljoonasta dollarista 125 miljoonaan dollariin, josta määrästä 43 miljoonaa dollaria vastasi erityiskorotusta ja 25 miljoonaa dollaria yleiskorotusta. Valtioneuvoston syyskuun 9 päivänä 1965 tekemän päätöksen mukaisesti tästä 68 miljoonan dollarin määräisestä jäsenosuuden korotuksesta, vasta-arvoltaan 217 600 000 markasta, suoritetaan kultana 25 prosenttia eli 54 400 000 markkaa, markkasuorituksena Valuuttarahaston tilille Suomen Pankkiin yksi prosentti eli 2 176 000 markkaa sekä 74 prosenttia eli 161 024 000 markkaa korottomina, ei-siirrettävinä ja vaadittaessa maksettavina valtion velkakirjoina.

Valuuttarahaston jäsenosuuden korottamiseen liittyvän kultamaksun Suomen Pankki suoritti omasta varannostaan. Eduskunnan päätöksen perusteella valtioneuvosto sitoutui valtion puolesta siihen, että Suomen jäsenosuuden kultaerän nosto-oikeus kuuluu Suomen Pankin johtokunnalle, joka päättää asiasta harkintansa mukaan kuten muidenkin pankin ulkomaisten valuuttasaatavien käytöstä, ja että valtio maksaa Suomen Pankille sen suorittaman kultaerän, jonka nimellisarvo nykyisen *parikurssin* mukaan on jäsenosuuden korotuksen toteuduttua 100 miljoonaa markkaa, jos Suomen jäse-

nyys Valuuttarahastossa lakkaa ja Valuuttarahasto tällöin suorittaa valtiolle takaisin Suomen jäsenosuuteen liittyneet maksut tai jos jostakin muusta syystä Suomen jäsenosuuden kultaerän suorituksesta Valuuttarahastolle aiheutuu Suomen Pankille tappiota.

Suomen jäsenosuus Valuuttarahastossa vastasi vuoden 1966 päättyessä 0,61 prosenttia rahaston 105 jäsenvaltion jäsenosuuksien kokonaismäärästä, joka oli 20,5 miljardia dollaria.

Jäsenmaat eivät osallistu rahaston vuotuisen tulo- ja menoarvion rahoittamiseen, vaan tämä tapahtuu rahaston juoksevien tulojen avulla.

Valuuttarahastoa koskevan sopimuksen (Sop. S. 3/1948) XIV artikla edellyttää, että Suomi ja Valuuttarahasto konsultoivat vuosittain Suomen ylläpitämien valuutansäännöstelymääräysten voimassaolon jatkamisesta. Nämä konsultaatiot pidettiin Helsingissä helmikuun 28 päivän ja maaliskuun 10 päivän 1966 välisenä aikana. Valuuttarahaston johtokunta hyväksyi kesäkuun 6 päivänä 1966 tekemässään päätöksessä Suomen soveltamat valuutansäännöstelytoimenpiteet.

Valuuttarahaston hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Washingtonissa syyskuun 26 ja 30 päivän välisenä aikana. Suomea edustivat vuosikokouksessa Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja, filosofian tohtori KLAUS WARIS sekä hänen varamiehenään Suomen Pankin johtaja JOUKO J. VOUTILAINEN. Lisäksi osallistui vuosikokoukseen valtuuskunnan neuvonantajina Suomen Washingtonissa oleva suurlähettiläs OLAVI MUNKKI sekä lähetystöneuvos PENTTI UUSIVIRTA.

Kansainvälinen likviditeettikysymys ja lisävarantojen luominen ovat kuuluneen kertomusvuoden aikana olleet keskustelun kohteina sekä Valuuttarahastossa että ns. kymmenen maan ryhmässä¹. Keskustelut ovat koskeneet lähinnä lisävarantojen tarpeellisuutta sekä teknillisiä järjestelmiä, joiden puitteissa tällaisia varantoja voitaisiin luoda.

Kaikkien viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana Valuuttarahaston johtokunnan varsinaisena jäsenenä toimi kertomusvuonna lokakuun 31 päivään saakka KURT EKLÖF Ruotsista ja vastaavana johtokunnan varajäsenenä OTTO SCHELIN Tanskasta. Marraskuun 1 päivänä alkaneelle uudelle kaksivuotiselle toimikaudelle valittiin vastaaviin tehtäviin TORBEN FRIIS Tanskasta johtokunnan varsinaiseksi jäseneksi; hänen varamiehenään toimii Suomen Pankin sihteeri, ekonomi JORMA ARANKO Suomesta.

Maailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)

Suomen jäsenosuuden erityiskorotus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa edellytti, että Suomi vastaavasti korottaa jäsenosuuttaan myös Maailmanpankissa. Eduskunnan hyväksyttyä osakeosuuden korotusehdotuksen toisen

¹ Tähän neuvotteluelimeen kuuluvat Belgian, Englannin, Hollannin, Italian, Japanin, Kanadan, Ranskan, Ruotsin, Saksan liittotasavallan ja Yhdysvaltojen edustajat.

lisämenoarvioesityksen yhteydessä toukokuun 14 päivänä 1965 Valtioneuvosto päätti syyskuun 9 päivänä samana vuonna korottaa Suomen osakeosuutta Maailmanpankissa pankin hallintoneuvoston päätöslauselmaan sisältyvin ehdoin. Tämän mukaan valtio merkitsi lokakuun 25 päivänä 1965 57,3 miljoonan dollarin arvosta Maailmanpankin uusia osakkeita, joten Suomen jäsenosuuden kokonaismääräksi tuli 133,3 miljoonaa dollaria. Osakemerkinnän korotus tuli kuitenkin voimaan vasta maaliskuun 21 päivänä 1966, kun Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenosuuksien korotusten voimaantuloon vaadittu määräenemmistö oli saavutettu. Valtio suoritti tällöin Maailmanpankille osakemerkinnän korotuksesta dollareina yhden prosentin eli 1 833 600 markkaa. Markkasuorituksena Maailmanpankin tilille Suomen Pankkiin maksettiin lisäksi 9 prosenttia korotuksesta eli 16 502 400 markkaa. Eduskunnan hyväksymällä tavalla Suomen Pankki suoritti tämän tilihyvityksen Maailmanpankille ja sai valtiolta vastineeksi vastaavan suuruisen korottoman velkakirjan. Osakkeiden hinnan jäljelle jäävää osaa, 165 024 000 markan määrää, ei tarvitse toistaiseksi maksaa, vaan tämä osuus jää Maailmanpankin velvoitusten takuupohjan laajentamiseen.

Korotuksen markkoina maksettua osaa, 16,5 milj. markkaa, voi Maailmanpankki käyttää rajoituksitta muille jäsenmaille myönnettyjen lainojen puiteissa Suomesta suoritettaviin hankintoihin. Maailmanpankki voi myös siirtää valtioneuvoston toukokuun 26 päivänä 1966 tekemän päätöksen nojalla näitä varoja vaihdettaviksi valuutoiksi 5 milj. markkaa vuonna 1966 ja sen jälkeen 3,2 milj. markkaa vuosittain. Suomen Pankin valtiolta saama velkakirja, jota valtiokonttori lyhentää sitä mukaa kuin näitä varoja käytetään, oli kertomusvuoden päättyessä 11,5 milj. markan määräinen, ja se tulee kuoletuksi viimeistään vuonna 1970.

Suomen jäsenosuus Maailmanpankissa oli vuoden 1966 päättyessä 0,59 prosenttia pankin kokonaispääomasta, mikä oli 22,6 miljardia dollaria. Maailmanpankissa oli kertomusvuoden päättyessä 105 jäsenmaata. Jäsenvaltiot eivät Maailmanpankissa — kuten eivät Valuuttarahastossakaan — osallistu pankin vuotuisen tulo- ja menoarvion rahoittamiseen, vaan pankki peittää hallintokulunsa juoksevilla tuloillaan.

Kertomusvuoden aikana Suomi sai Maailmanpankilta kolmannentoista lainansa, määrältään 20 miljoonaa dollaria eli 64 miljoonaa markkaa Suomen tieverkoston kehittämiseen. Tämä oli toinen Maailmanpankin Suomelle myöntämä tielaina, ja sitä koskeva lainapyyntö esitettiin jo vuonna 1965. Lopulliset neuvottelut saatiin päätökseen kertomusvuonna ja lainasopimuksen allekirjoittivat Washingtonissa huhtikuun 27 päivänä 1966 Suomen valtion puolesta suurlähettiläs OLAVI MUNKKI ja Maailmanpankin puolesta pankin varapresidentti J. BURKE KNAPP.

Suomen Maailmanpankilta vuoden 1966 loppuun mennessä saamien kolmentoista lainan yhteenlaskettu määrä on 221 779 464 dollaria, joka mar-

kan kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 709 694 285 markkaa. Maailmanpankin lainoja käytetään sitä mukaa kuin niihin liittyvät investoinnit edistyvät, joten osa viimeksi myönnetyistä lainoista on vielä nostamatta.

Seuraava asetelma esittää eräitä tietoja Suomen Maailmanpankilta saamista lainoista.

Saantiaika	Nimellis- arvo \$	Korko %	Laina- aika, vuotta	Kuoletuks 31. 12. 1966 mennessä \$	Käytössä 31. 12. 1966 \$	Nostamatta 31. 12. 1966 \$
1. 8. 1949	12 500 000	4	15	12 500 000	—	—
17. 10. 1949	2 300 000	3	2	2 300 000 ¹	—	—
30. 4. 1952	20 000 000	4 $\frac{3}{4}$	18	14 007 000	5 993 000	—
13. 11. 1952	3 479 464	4 $\frac{3}{4}$	18	2 436 398 ²	1 043 066	—
24. 3. 1955	12 000 000	4 $\frac{5}{8}$	15	7 923 000	4 077 000	—
22. 5. 1956	15 000 000	4 $\frac{3}{4}$	20	5 365 000	9 635 000	—
16. 3. 1959	37 000 000	5 $\frac{3}{4}$	15	10 427 000	26 573 000	—
9. 8. 1961	25 000 000	5 $\frac{3}{4}$	15	3 081 000	21 919 000	—
15. 8. 1962	25 000 000	5 $\frac{3}{4}$	20	900 000	24 100 000	—
18. 9. 1963	7 000 000	5 $\frac{1}{2}$ —6	12, 5	322 125	6 546 717	131 158
10. 7. 1964	28 500 000	5 $\frac{1}{2}$	15	—	20 669 657	7 830 343
30. 6. 1965	14 000 000	5 $\frac{1}{2}$	17	56 000	5 388 577	8 555 423
27. 4. 1966	20 000 000	6	15	—	3 059 233	16 940 767
	221 779 464			59 817 523	129 004 250	38 457 691

Maailmanpankin hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Washingtonissa samanaikaisesti Kansainvälisen Valuuttarahaston yllä selostetun vuosikokouksen kanssa. Vuosikokouksessa edustivat Suomea valtiovarainministeri MAUNO KOIVISTO sekä hänen varamiehenään kansliapäällikkö ESKO REKOLA. Valtuuskunnan neuvonantajina toimivat Suomen Yhdysvalloissa oleva suurlähettiläs OLAVI MUNKKI ja Suomen Pankin johtaja JOUKO J. VOUTILAINEN.

Maailmanpankin johtokunnan kaikkien viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana varsinaisena jäsenenä toimi kertomusvuonna lokakuun 31 päivään saakka VILHJÁLMUR THÓR Islannista sekä vastaavana johtokunnan varajäsenenä ODD HØKEDAL Norjasta. Marraskuun 1 päivänä alkaneelle uudelle kaksivuotiselle toimikaudelle valittiin KARL SKJERDAL Norjasta johtokunnan varsinaiseksi jäseneksi, ja hän nimitti VILHJÁLMUR THÓRin Islannista johtokunnan varajäseneksi.

Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)

Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Rahoitusyhtiössä (International Finance Corporation) on 421 000 Yhdysvaltain dollaria, joka vastaa markan nykyisen kansainvälisen perusarvon mukaan 1 347 000 markkaa. Tämä jäsenosuus maksettiin kertakaikkisena suorituksena Suomen liittyessä yhtiön

¹ Tästä peruutuksia \$ 197 869. — ² Tästä peruutuksia \$ 1 416.

jäseneksi sen perustamisvuonna 1956. Rahoitusyhtiön pääoma on 99,9 milj. dollaria. Rahoitusyhtiössä, joka toimii Maailmanpankin yhteydessä, oli kertomusvuoden päättyessä 83 jäsenmaata. Suomen edustajina yhtiön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä olevat Suomen edustajat.

Rahoitusyhtiön tarkoituksena on ilman jäsenvaltion takuuta sijoittaa varojaan jäsenmaissa toimiviin yksityisiin yrityksiin ja teollisuuden pitkäaikaisista rahoituksista huolehtiviin ns. kehitysluottolaitoksiin.

Rahoitusyhtiö on antanut suomalaisille teollisuusyrityksille kaikkiaan kolme lainaa, joista kaksi on jo maksettu takaisin ja kolmannesta, Huhtamäki-yhtymä Oy:lle myönnetystä, oli kertomusvuoden päättyessä käytössä 2 milj. markkaa. Lisäksi on Rahoitusyhtiö hankkinut Teollistamisrahasto Oy:n osakkeita 502 000 markalla ja Huhtamäki Oy:n osakkeita 320 000 markalla.

Kansainvälinen Kehittämisyhteisö (IDA)

Suomi liittyi Kansainväliseen Kehittämisyhteisöön (International Development Association) kantajäsenenä sen perustamisvuonna 1960. Järjestössä oli vuoden 1966 päättyessä 97 jäsentä. Järjestön peruspääoma on lähes 1 miljardi dollaria, josta Suomen alkuperäisen jäsenosuuden määrä on 3,83 milj. dollaria.

Suomi osallistui vuonna 1964 päätettyyn IDAn varojen yleiseen korotukseen 2 298 000 dollarin osuudella. Tämä määrä maksetaan kolmena yhtä suurena eränä vuosina 1965—1967, joten kertomusvuonna Suomi maksoi järjestölle 766 000 dollaria, joka markan kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 2 451 200 markkaa.

Suomi ei ole saanut rahoitusapua Kansainväliseltä Kehittämisyhteisöltä, joka myöntää erittäin pitkäaikaisia ja korottomia lainoja ainoastaan kehitysmaihin.

Suomen edustajina Kansainvälisen Kehittämisyhteisön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä olevat Suomen edustajat.

Aasian Kehityspankki (ADB)

Aasian Kehityspankin (Asian Development Bank) peruskirja astui voimaan elokuun 22 päivänä 1966. Peruspääoman ensimmäiseen merkintään osallistui 19 aasialaista maata sekä 12 Aasian ulkopuolella olevaa teollisuusmaata. Peruspääoma on 1 000 miljoonaa dollaria, mistä määrästä sopimusmaat ovat merkinneet 675,6 miljoonaa dollaria eli 67,6 prosenttia. Kehityspankin perustaminen tapahtui aasialaisten valtioiden aloitteesta, mutta sen toteuttamiseen antoi tärkeän panoksen YK:n alainen Aasian ja Kauko-Idän

talouskomissio ECAFE jäsenmaineen, jotka olivat aluksi hankkeessa yksin mukana. Sittemmin vuoden 1965 puolivälissä esitettiin osallistumistarjous myös monille teollistuneille maille, niiden mukana myös Suomelle.

Aasian Kehityspankin, joka aloitti toimintansa joulukuun 19 päivänä 1966, toimipaikka sijaitsee Manilassa, Filippiineillä. Uuden pankin tarkoituksena on edistää talouselämän kehittämistä Kauko-Idässä. Sen tehtävänä on ohjata julkisia ja yksityisiä pääomia eri maiden valtiollisiin ja alueellisiin kehittämissuunnitelmiin, edistää alueen keskinäistä kauppavaihtoa, avustaa eri maiden kauppapolitiikan koordinoinnissa sekä huolehtia teknisestä avunannosta kehitysmaille. Pankki toimii täysin epäpoliittisena laitoksena ja vain taloudelliset näkökohdat saavat vaikuttaa sen tekemiin päätöksiin.

Suomen valtio on merkinnyt Aasian Kehityspankin osakepääomaa 5 miljoonaa dollaria, josta puolet on ns. maksettavaa osakepääomaa, loppuosan muodostaessa pankin takuurahaston. Maksettava osakepääoma suoritetaan viiden vuoden kuluessa yhtä suurina erinä, 500 000 dollaria vuodessa, josta puolet kultana tai vaihdettavina valuuttoina ja toinen puoli velkakirjoina. Valtio maksoi siten kertomusvuonna 250 000 dollaria, vasta-arvoltaan 800 000 markkaa, Aasian Kehityspankille ja luovutti sille 800 000 markan määräisen ei-siirrettävän, korottoman ja vaadittaessa nimellisarvoonsa maksettavan valtion velkakirjan. Molemmat edellä mainitut maksusuoritukset tapahtuivat syyskuun 21 päivänä 1966.

Vaadittaessa maksettava osakepääoman osa jää takuusitoumuksiksi, jonka Kehityspankki voi pyytää maksettavaksi vain omien sitoumustensa täyttämisen sitä vaatiessa.

Aasian Kehityspankin avajaiskokous pidettiin marraskuun 24 ja 26 päivän välisenä aikana Manilassa. Suomea edustivat kokouksessa lähetystöneuvos PEKKA MALINEN pankin hallintoneuvoston varsinaisena jäsenenä ja toimitusjohtaja EERO ASP Suomen Vientiluotto Oy:stä hänen varamiehe-
nään.

* * *

Seuraavassa esitetään yhteenvetona Suomen jäsenosuuden suuruus vuoden 1966 lopussa edellä käsitellyissä viidessä kansainvälisessä rahalaitoksessa sekä se tapa, millä nämä jäsenosuudet on suoritettu.

	IMF	IBRD	IFC	IDA	ADB	Yhteensä
	1 000 markkaa					
Jäsenosuus	400 000	426 560	1 347	19 609	16 000	863 516
a) josta maksettu:						
— kultana tai vaihdettavina valuuttoina	100 000	4 266	1 347	1 226	800	107 639
— markkoina tilille Suomen Pankkiin	4 084	38 390	—	15 932	—	58 406
— valtion velkakirjoina	295 916	—	—	—	800	296 716
b) vielä erääntymättä . . .	—	—	—	2 451	6 400	8 851
c) takuuvuveltoitus	—	383 904	—	—	8 000	391 904

Liite

Laki Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Annettu Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1966.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 21 päivänä joulukuuta 1925 annetun Suomen Pankin ohjesäännön 6 §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (744/65), näin kuuluvaksi:

6 §.

Pankin setelien liikkeessä oleva määrä saa nousta enintään seitsemänsataa miljoonaa markkaa suuremmaksi kuin pankin kultakassa ja pankin riidattomat saatavat sen ulkomaisilta asiamiehiltä yhteensä. Riidattomiin saataviin luetaan myös ulkomailla maksettavat ulkomaanrahan määräiset vekselit, ulkomaisissa pörseissä noteeratut ulkomaanrahan määräiset obligaatiot, ulkomaanrahan määräiset erääntyneet obligaatiot ja korkoliput sekä ulkomaanraha.

Mikäli pankin liikkeessä olevien setelien määrä on 1 momentissa mainittujen varojen yhteenlaskettua määrää suurempi, tulee setelien katteena olla kotimaisia vekseleitä, joiden maksupäivään ei ole kolmea kuukautta pitempää aikaa ja joiden maksamisesta on vastuussa ainakin kaksi vakavaraista henkilöä tai toiminimeä.

Liikkeessä oleviin seteleihin luetaan myös pankin Suomen rahan määräiset osoitukset ja muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset samoin kuin myönnettyjen kassakreditivien nostamattomat määrät.

Jos asianhaarat välttämättä vaativat, voidaan 1 momentissa mainittu enimmäismäärä pankkivaltuusmiesten esityksestä asetuksella korottaa määräjäksi enintään kahdeksaansataanviiteenkymmeneen miljoonaan markkaan.

Pankin kultavarat kirjataan arvoon, joka vastaa kultana ilmaistua markan kansainvälistä perusarvoa.

Pankin ulkomaanrahan määräiset varat, joista puhutaan 1 momentissa, kirjataan enintään niiden käypään arvoon tai hankintahintaan, milloin tämä on edellistä alempi, obligaatiot kuitenkin enintään nimellisarvoon.

Tämä laki on voimassa vuoden 1968 loppuun, minkä jälkeen Suomen Pankin ohjesäännön 6 § tulee voimaan sellaisena kuin se oli ennen tämän lain voimaantuloa.

Taulukot:

Suomen Pankin toiminta

Taulukoissa on kaikki Suomen rahan määrät ilmaistu uutena rahayksikkönä. Aikaisemmilta vuosilta esitetyt rahamäärät on muunnettu nykymarkoiksi 1 nykymarkan vastatessa 100 vanhaa markkaa. Muuntaminen on suoritettu myös valuuttakursseja koskevassa taulukossa 12. Rahatilastoa koskevissa taulukoissa 7—9 on vanhan rahan määräiset nimellisarvot osoitettu merkinnöin vmk ja vp.

1. Omaisuustase vuosina 1959—1966

	31/12 1959	31/12 1960	30/12 1961	31/12 1962	31/12 1963	31/12 1964	
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	766,9	753,1	779,0	705,4	817,8	1 049,7
2	Kulta ¹	84,5	91,2	104,2	135,2	134,5	189,6
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	—
4	Ulkomaiset valutat	646,1	594,8	587,3	502,5	617,7	783,8
5	Ulkomaiset vekselit	3,7	8,7	10,0	17,7	26,2	29,7
6	Ulkomaiset obligaatiot	32,6	58,4	77,5	50,0	39,4	46,6
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	270,2	419,9	472,2	516,5	451,2	570,7
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	115,3	105,0	94,3	81,8	68,7	55,2
9	Markkamääräiset	38,9	72,3	70,8	33,5	57,2	67,1
10	Rediskontatut vekselit	47,2	205,1	294,6	401,2	325,3	448,4
11	Valtion vakauttamislaina	68,8	37,5	12,5	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	181,0	78,2	62,3	88,0	138,8	97,4
13	Kotimaiset obligaatiot	26,2	30,7	19,7	34,7	89,5	35,8
14	Shekkitilit	2,7	4,2	6,1	3,6	1,7	2,5
15	Metalliraha	6,5	7,2	7,5	5,5	3,6	3,8
16	Muut saatavat	145,6	36,1	29,0	44,2	44,0	55,3
17	Yhteensä	1 218,1	1 251,2	1 313,5	1 309,9	1 407,8	1 717,8
VASTATTAVA							
18	<i>Liiikkeessä olevat setelit</i>	694,4	727,4	837,1	774,4	943,7	1 002,7
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>178,1</i>	<i>166,8</i>	<i>73,2</i>	<i>112,6</i>	<i>59,2</i>	<i>186,8</i>
20	Ulkomaiset valuuttatilit	21,2	40,6	13,4	17,1	18,2	84,7
21	Ulkomaiset markkatilit	47,8	42,4	37,7	35,8	33,6	28,5
	Shekkitilit						
22	Valtio	64,2	61,9	1,1	5,5	0,2	5,4
23	Postisäästöpankki	—	—	—	53,3	3,0	49,6
24	Yksityiset rahalaitokset	38,5	16,8	5,7	—4,0	1,3	16,4
25	Muut	2,3	1,7	1,8	0,8	0,4	0,7
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	4,1	3,4	13,5	4,1	2,5	1,5
27	<i>Määräkkäiset sitoumukset</i>	<i>140,9</i>	<i>106,3</i>	<i>135,8</i>	<i>80,2</i>	<i>68,0</i>	<i>55,4</i>
28	Ulkomaiset	110,6	100,3	90,7	79,1	66,9	54,3
29	Kotimaiset	30,3	6,0	45,1	1,1	1,1	1,1
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	<i>54,8</i>	<i>90,8</i>	<i>95,2</i>	<i>157,5</i>	<i>141,0</i>	<i>261,8</i>
31	<i>Oma pääoma</i>	<i>149,9</i>	<i>159,9</i>	<i>172,2</i>	<i>185,2</i>	<i>195,9</i>	<i>211,1</i>
32	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
33	Vararahasto	37,4	43,6	51,8	62,0	73,6	84,8
34	Käyttämättömät voittovarot ..	—	—	—	—	—	—
35	Tulostilit	12,5	16,3	20,4	23,2	22,3	26,3
36	Yhteensä	1 218,1	1 251,2	1 313,5	1 309,9	1 407,8	1 717,8

¹ Korotettu kirjanpitoarvo 31 päivästä joulukuuta 1965 lähtien.

Mmk

31/12 1965	31/12 1966	1966						
		8/1	15/1	22/1	31/1	8/2	15/2	
944,7	637,2	940,7	950,0	951,7	944,1	932,4	993,4	1
267,5	143,9	267,5	267,5	267,5	267,5	267,5	267,5	2
45,6	100,0	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	3
547,8	312,0	544,1	553,4	555,0	548,4	537,4	598,5	4
54,7	56,4	54,4	54,4	54,5	53,5	52,8	52,7	5
29,1	24,9	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1	6
712,1	1 063,7	647,4	609,2	698,5	640,0	580,9	550,9	7
45,5	36,3	45,5	45,5	45,5	45,5	45,5	45,5	8
26,0	112,2	26,7	26,6	24,8	24,8	32,0	35,0	9
640,6	915,2	575,2	537,1	628,2	569,7	503,4	470,4	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
119,5	424,6	126,7	122,0	119,7	151,3	143,8	171,2	12
36,9	284,8	24,1	14,1	22,1	51,6	45,0	75,0	13
1,9	2,1	1,5	1,9	1,4	1,4	1,6	1,4	14
6,2	11,7	6,5	7,3	8,1	8,7	8,7	9,0	15
74,5	126,0	94,6	98,7	88,1	89,6	88,5	85,8	16
1 776,3	2 125,5	1 714,8	1 681,2	1 769,9	1 735,4	1 707,1	1 715,5	17
1 028,5	1 106,2	971,9	940,1	938,0	943,1	919,5	918,6	18
98,3	179,6	96,3	95,2	146,7	92,6	91,1	100,5	19
44,8	61,2	46,8	43,7	43,6	42,3	40,6	40,7	20
10,9	16,2	11,2	11,1	10,9	10,7	10,8	7,5	21
1,1	39,8	0,2	0,2	27,8	1,6	0,3	0,6	22
8,3	17,3	0,1	2,5	36,3	3,9	1,0	2,0	23
11,9	13,8	14,8	15,8	6,3	12,1	16,4	24,6	24
1,2	2,8	2,2	1,2	1,2	1,4	1,4	1,4	25
20,1	28,5	21,0	20,7	20,6	20,6	20,6	23,7	26
57,2	126,3	71,4	71,4	71,4	85,3	83,1	83,1	27
45,6	84,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	28
11,6	41,7	25,8	25,8	25,8	39,7	37,5	37,5	29
165,1	266,9	147,5	146,2	184,8	184,9	183,5	182,8	30
427,2	446,5	427,7	428,3	429,0	429,5	429,9	430,5	31
300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	32
97,9	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	33
—	—	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	34
29,3	33,9	0,4	1,0	1,7	2,2	2,6	3,2	35
1 776,3	2 125,5	1 714,8	1 681,2	1 769,9	1 735,4	1 707,1	1 715,5	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1959—1966

		1966					
		23/2	28/2	8/3	15/3	22/3	31/3
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	997,3	996,0	988,2	954,9	942,4	903,6
2	Kulta	267,6	267,6	267,6	267,6	213,2	184,4
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	45,6	45,6	45,6	45,6	100,0	100,0
4	Ulkomaiset valuutat	602,8	601,0	594,0	561,2	548,6	535,5
5	Ulkomaiset vekselit	52,2	52,7	51,9	51,4	51,5	54,6
6	Ulkomaiset obligaatiot	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1	29,1
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	560,8	571,7	596,3	599,6	698,0	641,0
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	45,5	45,5	45,5	45,5	45,5	45,5
9	Markkamääräiset	38,4	41,6	42,0	40,7	41,8	40,9
10	Rediskontatut vekselit	476,9	484,6	508,8	513,4	610,7	554,6
11	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	172,6	189,2	140,2	153,5	120,4	236,6
13	Kotimaiset obligaatiot	77,0	94,7	44,7	44,8	9,4	119,0
14	Shekkitilit	2,1	1,5	2,4	2,9	3,7	3,6
15	Metalliraha	8,8	8,7	8,6	9,0	9,1	9,5
16	Muut saatavat	84,7	84,3	84,5	96,8	98,2	104,5
17	Yhteensä	1 730,7	1 756,9	1 724,7	1 708,0	1 760,8	1 781,2
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	932,6	968,4	924,9	925,3	937,4	946,8
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>101,6</i>	<i>87,5</i>	<i>93,1</i>	<i>74,9</i>	<i>107,0</i>	<i>112,1</i>
20	Ulkomaiset valuuttatilit	39,5	39,8	42,7	41,7	43,1	41,4
21	Ulkomaiset markkatilit	7,4	7,2	7,0	6,8	25,2	25,0
	Shekkitilit						
22	Valtio	7,5	2,5	0,7	0,9	2,4	0,5
23	Postisäästöpankki	8,0	3,2	9,2	1,4	10,2	1,1
24	Yksityiset rahalaitokset	13,9	7,7	11,2	2,2	3,4	21,5
25	Muut	1,5	2,9	1,7	1,5	2,1	2,0
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	23,8	24,2	20,6	20,4	20,6	20,6
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	<i>82,5</i>	<i>82,5</i>	<i>82,5</i>	<i>82,2</i>	<i>82,2</i>	<i>82,2</i>
28	Ulkomaiset	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6	45,6
29	Kotimaiset	36,9	36,9	36,9	36,6	36,6	36,6
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	<i>182,8</i>	<i>186,8</i>	<i>191,7</i>	<i>192,2</i>	<i>200,0</i>	<i>205,4</i>
31	<i>Oma pääoma</i>	<i>431,2</i>	<i>431,7</i>	<i>432,5</i>	<i>433,4</i>	<i>434,2</i>	<i>434,7</i>
32	Kantarahasto	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
33	Vararahasto	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6
34	Käyttämättömät voittovarot ..	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7
35	Tulostilit	3,9	4,4	5,2	6,1	6,9	7,4
36	Yhteensä	1 730,7	1 756,9	1 724,7	1 708,0	1 760,8	1 781,2

Mmk

1966								
7/4	15/4	23/4	30/4	7/5	14/5	22/5	31/5	
894,9	892,8	873,5	856,7	847,3	850,9	855,2	847,1	1
184,4	177,2	177,2	177,2	177,2	177,3	177,3	177,3	2
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3
522,7	526,3	505,9	490,3	481,9	486,3	491,2	483,3	4
58,7	60,2	61,3	60,1	59,4	59,4	58,8	58,6	5
29,1	29,1	29,1	29,1	28,8	27,9	27,9	27,9	6
678,7	647,5	725,1	728,1	757,3	783,5	825,0	751,8	7
45,5	44,7	43,7	43,7	43,7	43,7	43,7	43,7	8
44,1	47,4	45,1	44,3	42,6	43,4	46,3	43,3	9
589,1	555,4	636,3	640,1	671,0	696,4	735,0	664,8	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
231,0	238,7	193,9	194,2	201,2	171,6	181,9	215,7	12
107,0	114,6	69,1	76,6	93,6	73,6	83,6	116,7	13
9,6	3,1	3,0	15,8	2,7	1,3	1,7	2,1	14
9,0	9,5	9,8	9,8	9,5	10,0	9,5	9,5	15
105,4	111,5	112,0	92,0	95,4	86,7	87,1	87,4	16
1 804,6	1 779,0	1 792,5	1 779,0	1 805,8	1 806,0	1 862,1	1 814,6	17
969,6	944,3	946,2	962,4	964,2	971,2	993,0	1 019,1	18
111,6	107,7	137,3	99,1	118,4	109,3	142,0	99,6	19
42,5	38,0	39,1	39,0	38,4	38,0	41,1	40,6	20
25,0	24,8	24,6	24,5	24,1	24,1	23,9	23,7	21
—	1,3	6,6	6,6	1,1	1,7	25,2	0,7	22
0,3	12,5	34,7	5,2	2,5	1,4	26,1	0,9	23
21,9	5,2	8,6	—	27,4	19,6	1,4	10,8	24
1,6	2,0	1,7	1,9	2,0	1,8	1,7	1,8	25
20,3	23,9	22,0	21,9	22,9	22,7	22,6	21,1	26
80,8	79,1	79,1	79,1	79,1	79,1	79,1	74,7	27
45,6	43,9	43,9	43,9	43,9	43,9	43,9	41,6	28
35,2	35,2	35,2	35,2	35,2	35,2	35,2	33,1	29
207,2	211,6	192,7	200,5	205,5	207,0	207,8	180,2	30
435,4	436,3	437,2	437,9	438,6	439,4	440,2	441,0	31
300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	32
112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	33
14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	34
8,1	9,0	9,9	10,6	11,3	12,1	12,9	13,7	35
1 804,6	1 779,0	1 792,5	1 779,0	1 805,8	1 806,0	1 862,1	1 814,6	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1959—1966

		1966					
		8/6	15/6	23/6	30/6	8/7	15/7
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	822,6	809,3	800,8	785,7	796,8	798,1
2	Kulta	177,3	177,3	177,3	177,3	177,3	177,3
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
4	Ulkomaiset valuutat	460,2	446,2	434,4	420,7	433,6	433,8
5	Ulkomaiset vekselit	57,2	57,9	61,2	59,8	58,0	59,1
6	Ulkomaiset obligaatiot	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	778,9	776,2	883,2	848,4	893,5	814,5
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	40,9	40,9	40,9	40,9	40,9	40,9
9	Markkamääräiset	43,8	49,1	39,9	41,2	39,4	37,8
10	Rediskontatut vekselit	694,2	686,2	802,4	766,3	813,2	735,8
11	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	186,0	202,9	177,4	242,5	192,9	227,8
13	Kotimaiset obligaatiot	80,7	92,7	45,5	101,2	47,6	95,7
14	Shekkitilit	1,6	1,9	3,1	3,3	3,6	2,7
15	Metalliraha	9,7	10,2	9,6	9,2	10,0	10,1
16	Muut saatavat	94,0	98,1	119,2	128,8	131,7	119,3
17	Yhteensä	1 787,5	1 788,4	1 861,4	1 876,6	1 883,2	1 840,4
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	986,4	987,1	1 049,0	1 046,7	1 040,0	1 018,8
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	99,9	96,2	104,5	116,2	100,7	93,2
20	Ulkomaiset valuuttatilit	37,9	37,2	40,5	41,4	41,4	44,6
21	Ulkomaiset markkatilit	23,6	23,0	22,7	17,4	17,8	17,7
	Shekkitilit						
22	Valtio	12,1	1,0	0,9	0,2	1,6	0,6
23	Postisäästöpankki	2,0	2,7	1,9	4,7	0,6	2,8
24	Yksityiset rahalaitokset	0,2	9,1	15,1	29,5	16,5	4,9
25	Muut	1,8	1,7	1,6	1,2	1,1	1,2
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	22,3	21,5	21,8	21,8	21,7	21,4
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	74,1	74,1	74,1	74,1	74,1	74,1
28	Ulkomaiset	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0
29	Kotimaiset	33,1	33,1	33,1	33,1	33,1	33,1
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	185,3	188,9	191,1	196,2	224,1	224,1
31	<i>Oma pääoma</i>	441,8	442,1	442,7	443,4	444,3	430,2
32	Kantarahasto	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
33	Vararahasto	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6
34	Käyttämättömät voittovarat ..	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	—
35	Tulostilit	14,5	14,8	15,4	16,1	17,0	17,6
36	Yhteensä	1 787,5	1 788,4	1 861,4	1 876,6	1 883,2	1 840,4

Mmk

1966								
22/7	29/7	5/8	15/8	23/8	31/8	8/9	15/9	
791,1	789,7	786,3	774,1	753,9	742,3	725,3	695,1	1
177,3	177,3	177,3	177,3	177,3	177,3	177,3	177,3	2
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3
426,9	426,6	423,4	411,6	392,0	380,6	360,5	330,7	4
59,0	57,9	57,7	57,3	56,7	56,5	59,6	59,2	5
27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	6
918,8	864,8	862,1	869,5	932,0	892,5	892,5	908,7	7
40,9	40,9	40,9	40,9	40,9	40,9	40,9	40,9	8
39,5	42,2	41,4	39,5	39,2	40,1	41,6	45,5	9
838,4	781,7	779,8	789,1	851,9	811,5	810,0	822,3	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
183,8	207,5	191,2	183,6	179,7	225,7	205,2	218,4	12
50,7	80,7	74,5	71,6	66,6	101,6	79,6	87,3	13
3,3	3,2	2,9	2,0	3,0	2,7	1,9	1,7	14
9,7	9,5	9,3	9,8	10,0	10,4	10,7	11,2	15
120,1	114,1	104,5	100,2	100,1	111,0	113,0	118,2	16
1 893,7	1 862,0	1 839,6	1 827,2	1 865,6	1 860,5	1 823,0	1 822,2	17
1 028,1	1 031,8	999,2	993,0	997,8	1 005,2	988,8	986,6	18
133,3	96,3	104,7	97,9	127,7	113,3	87,3	82,3	19
44,2	43,1	37,4	37,8	36,5	38,6	39,0	38,5	20
17,6	17,4	17,8	17,7	17,5	17,2	16,9	16,8	21
16,6	0,9	3,3	4,5	12,1	3,1	0,6	0,5	22
6,6	1,5	4,6	12,0	25,1	4,2	1,1	0,2	23
25,3	10,6	18,4	5,4	14,9	29,4	8,4	5,4	24
1,5	1,5	1,5	1,5	1,8	1,0	1,4	1,0	25
21,5	21,3	21,7	19,0	19,8	19,8	19,9	19,9	26
74,1	74,1	74,1	74,1	74,1	74,1	74,1	74,1	27
41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	28
33,1	33,1	33,1	33,1	33,1	33,1	33,1	33,1	29
227,5	228,4	229,6	229,9	233,3	234,8	238,8	244,3	30
430,7	431,4	432,0	432,3	432,7	433,1	434,0	434,9	31
300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	32
112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	33
—	—	—	—	—	—	—	—	34
18,1	18,8	19,4	19,7	20,1	20,5	21,4	22,3	35
1 893,7	1 862,0	1 839,6	1 827,2	1 865,6	1 860,5	1 823,0	1 822,2	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1959—1966

		1966					
		23/9	30/9	8/10	15/10	22/10	31/10
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	703,7	736,8	717,6	714,5	721,2	705,3
2	Kulta	177,3	177,3	173,1	173,1	173,2	173,2
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
4	Ulkomaiset valuutat	338,6	372,1	357,7	354,9	360,1	344,3
5	Ulkomaiset vekselit	59,9	59,5	58,9	58,6	60,0	60,1
6	Ulkomaiset obligaatiot	27,9	27,9	27,9	27,9	27,9	27,7
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	973,3	876,1	905,7	896,3	979,0	908,5
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	40,9	40,9	40,9	39,6	39,1	39,1
9	Markkamääräiset	50,4	53,7	61,0	61,7	63,4	61,9
10	Rediskontatut vekselit	882,0	781,5	803,8	795,0	876,5	807,5
11	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	185,2	277,0	244,9	262,0	216,2	276,7
13	Kotimaiset obligaatiot	38,3	130,1	92,1	109,0	62,5	121,2
14	Shekkitilit	2,5	2,0	3,8	3,6	4,2	5,0
15	Metalliraha	11,8	12,3	12,3	12,8	13,0	12,9
16	Muut saatavat	132,6	132,6	136,7	136,6	136,5	137,6
17	Yhteensä	1 862,2	1 889,9	1 868,2	1 872,8	1 916,4	1 890,5
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	1 004,2	1 017,2	1 008,0	1 008,6	1 016,0	1 011,7
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	84,3	97,1	79,4	81,3	125,5	98,0
20	Ulkomaiset valuuttatilit	37,5	37,4	35,5	36,7	36,3	35,7
21	Ulkomaiset markkatilit	16,5	16,4	16,6	16,5	16,0	15,9
	Shekkitilit						
22	Valtio	2,5	3,0	0,3	0,2	4,2	3,5
23	Postisäästöpankki	1,3	8,4	1,4	0,5	40,0	21,5
24	Yksityiset rahalaitokset	6,1	10,4	3,0	3,8	6,3	—
25	Muut	0,8	1,9	1,0	0,6	1,4	1,4
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	19,6	19,6	21,6	23,0	21,3	20,0
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	74,1	74,1	74,1	73,7	67,0	67,0
28	Ulkomaiset	41,0	41,0	41,0	40,6	39,2	39,2
29	Kotimaiset	33,1	33,1	33,1	33,1	27,8	27,8
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	263,6	264,9	269,2	271,0	269,0	273,8
31	<i>Oma pääoma</i>	436,0	436,6	437,5	438,2	438,9	440,0
32	Kantarahasto	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0
33	Vararahasto	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6
34	Käyttämättömät voittovarot ..	—	—	—	—	—	—
35	Tulostilit	23,4	24,0	24,9	25,6	26,3	27,4
36	Yhteensä	1 862,2	1 889,9	1 868,2	1 872,8	1 916,4	1 890,5

Mmk

1966								
8/11	15/11	23/11	30/11	8/12	15/12	23/12	31/12	
698,9	680,0	670,8	649,0	619,9	608,7	656,6	637,2	1
173,2	173,2	173,2	162,4	162,4	161,9	143,9	143,9	2
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3
338,9	320,9	311,5	298,3	272,6	263,1	332,4	312,0	4
59,9	59,0	59,2	61,4	60,0	58,8	55,4	56,4	5
26,9	26,9	26,9	26,9	24,9	24,9	24,9	24,9	6
941,5	927,1	980,0	949,8	1 014,3	1 066,7	1 108,4	1 063,7	7
39,1	39,1	39,1	39,1	36,2	36,2	36,2	36,3	8
61,3	60,7	60,8	62,0	65,4	65,4	68,5	112,2	9
841,1	827,3	880,1	848,7	912,7	965,1	1 003,7	915,2	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
235,4	267,9	272,0	339,2	294,3	298,1	343,6	424,6	12
77,9	109,4	108,7	178,3	132,2	135,4	202,5	284,8	13
8,2	4,2	7,1	4,7	3,7	3,7	4,1	2,1	14
12,3	12,9	12,8	12,9	12,5	12,1	10,9	11,7	15
137,0	141,4	143,4	143,3	145,9	146,9	126,1	126,0	16
1 875,8	1 875,0	1 922,8	1 938,0	1 928,5	1 973,5	2 108,6	2 125,5	17
1 012,7	997,8	1 005,7	1 016,5	1 042,9	1 065,4	1 178,4	1 106,2	18
80,9	88,8	129,8	128,7	83,2	102,0	88,7	179,6	19
39,8	40,1	40,4	43,3	42,6	41,0	43,0	61,2	20
16,5	16,3	16,2	16,2	16,5	16,5	16,3	16,2	21
1,0	0,5	11,0	4,3	1,0	1,8	0,2	39,8	22
1,4	3,6	40,3	44,4	0,8	18,1	0,6	17,3	23
—	6,1	—	—	—	2,5	6,6	13,8	24
1,7	2,2	1,9	1,7	2,4	1,3	1,8	2,8	25
20,5	20,0	20,0	18,8	19,9	20,8	20,2	28,5	26
64,7	64,7	64,7	64,7	61,7	61,7	110,1	126,3	27
39,2	39,2	39,2	39,2	36,2	36,2	84,6	84,6	28
25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	41,7	29
277,0	283,0	281,5	286,3	297,7	300,2	286,0	266,9	30
440,5	440,7	441,1	441,8	443,0	444,2	445,4	446,5	31
300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	32
112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	112,6	33
—	—	—	—	—	—	—	—	34
27,9	28,1	28,5	29,2	30,4	31,6	32,8	33,9	35
1 875,8	1 875,0	1 922,8	1 938,0	1 928,5	1 973,5	2 108,6	2 125,5	36

2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1963—1966

Mmk

Valuuttalaji	1963	1964	1965				1966			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Kulta ¹	135	190	190	188	188	267	184	177	177	144
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	46	100	100	100	100
Vaihdettavat valuutat	478	708	650	443	418	483	423	316	272	273
Sidotut valuutat ...	121	—9	—37	2	—12	20	71	64	63	—22
Yhteensä	734	889	803	633	594	816	778	657	612	495

¹ Korotettu kirjanpitoarvo 31 päivästä joulukuuta 1965 lähtien.

3. Tulostase vuosina 1961—1966

Mmk

	1961	1962	1963	1964	1965	1966
TUOTOT						
Korot kotimaisesta lainausliikkeestä	9,5	21,5	18,1	19,7	28,1	38,5
Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ...	13,4	7,4	7,3	10,2	7,7	4,2
Korot obligaatioista	4,7	2,9	3,1	5,5	4,9	5,0
Provisiot	1,3	1,2	1,7	1,8	2,0	1,7
Agiot	2,4	2,5	1,9	2,0	2,1	1,7
Muut tuotot	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	2,1
Yhteensä	32,7	37,0	33,7	40,9	46,6	53,2
KULUT						
Korot investointitalletuksista	—	—	—	—	—	1,8
Palkat ja palkkiot	4,6	5,2	5,6	6,3	6,8	7,3
Eläkkeet ja avustukset	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7
Perhe-eläkkeet	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Pankkivaltuusmiesten palkkiot ja kulut ..	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haarakonttorien valvojain palkkiot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Korot kassavarantotileistä	0,5	2,5	—	—	—	—
Setelien valmistus	2,3	2,8	2,3	2,4	3,2	2,9
Muut kulut	1,5	1,5	2,0	1,7	1,8	2,0
Poistot	2,7	0,9	0,5	3,0	4,3	4,0
Kulut yhteensä	12,3	13,8	11,4	14,6	17,3	19,3
Pankin voitto	20,4	23,2	22,3	26,3	29,3	33,9
Yhteensä	32,7	37,0	33,7	40,9	46,6	53,2

4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1948—1966

Prosenttia

Päivästä	Pankkivaltuusmiesten määräämät diskonttokoron rajat		Käytännössä veloitettu diskonttokorko		Rediskonttokorko ¹
	Alaraja	Yläaraja	3 kuukauden tavaravekselit	3 kuukauden finanssivekselit	
6. II 1948	7 ¹ / ₄	8 ¹ / ₄	7 ¹ / ₄	8 ¹ / ₄	7 ¹ / ₄
1. II 1949	6 ³ / ₄	7 ³ / ₄	6 ³ / ₄	7 ³ / ₄	6 ³ / ₄
1. VII 1949	5 ³ / ₄	6 ³ / ₄	5 ³ / ₄	6 ³ / ₄	5 ³ / ₄
3. XI 1950	7 ³ / ₄	8 ³ / ₄	7 ³ / ₄	8 ³ / ₄	7 ³ / ₄
16. XII 1951	5 ³ / ₄	6 ³ / ₄	5 ³ / ₄	6 ³ / ₄	5 ³ / ₄
1. XII 1954	5	7 ¹ / ₂	5 ³ / ₄ —6	6 ¹ / ₂ —7 ¹ / ₂	»
19. IV 1956	6 ¹ / ₂	8	6 ¹ / ₂ —7 ¹ / ₂	7 ¹ / ₄ —8	6 ¹ / ₂
8. XI 1956	»	»	7 ¹ / ₂	8	7 ¹ / ₂
1. X 1958	»	»	»	»	7 ¹ / ₄
7. I 1959	»	»	7	7 ¹ / ₂	»
1. III 1959	6	7 ¹ / ₂	»	»	»
1. IV 1959	»	»	6 ³ / ₄	7	6 ³ / ₄
30. III 1962	7	8 ¹ / ₂	»	»	8
2. IV 1962	»	»	7 ³ / ₄	8	»
28. IV 1962	6	7 ¹ / ₂	6 ³ / ₄	7	7 ³ / ₄

¹ Rediskonttokorko oli 30. IX 1958 asti sidottu siihen korkoon, jolla ao. rahalaitos oli vekselin diskontannut. Taulukossa on tältä ajanjaksolta ilmoitettu rediskonttauksista kulloinkin käytännössä veloitettu alin korko. 1. X 1958 lukien rediskonttokorko on ollut kiinteä ja alkuperäisestä diskonttokorosta riippumaton. — Tämän peruskoron lisäksi Suomen Pankki peri rahalaitoksilta lisäkorkoa näiden velan ylittäessä määrättyt rajat (ks. tekstiä).

* Eräissä tapauksissa on 1. XI 1965—31. X 1966 sovellettu alempaa, 6 %:n korkoa (ks. tekstiä).

5. Kotimainen clearing-liike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tilisiirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1963—1966

1 000 kpl

Mmk

Neljännes ja vuosi	Pääkonttori		Haarakonttorit		Yhteensä	
	Luku	Määrä	Luku	Määrä	Luku	Määrä
1966						
I— III	1 943	6 086,5	732	1 614,7	2 675	7 701,2
IV— VI	2 004	6 672,5	784	1 828,8	2 788	8 501,3
VII— IX	1 962	6 404,6	774	1 785,1	2 736	8 189,7
X—XII	2 283	7 350,5	881	1 977,7	3 164	9 328,2
Yhteensä	8 192	26 514,1	3 171	7 206,3	11 363	33 720,4
1965	7 260	24 022,9	2 795	6 596,2	10 055	30 619,1
1964	6 304	21 015,9	2 395	5 708,3	8 699	26 724,2
1963	5 404	17 464,8	2 150	5 511,4	7 554	22 976,2

6. Setelinanto vuosina 1957—1966

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelinanto-vara
	Ensisijainen kate	Tois-sijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadit-taessa maksetta-vat sitou-mukset	Shekki-luotoista nosta-matta	Yhteensä	
31. XII								
1957	413,4	580,0	993,4	606,4	205,8	6,2	818,4	175,0
1958	606,4	470,5	1 076,9	650,8	180,5	8,1	839,4	237,5
1959	766,9	270,2	1 037,1	694,4	178,1	9,3	881,8	155,3
1960	753,1	419,9	1 173,0	727,4	166,8	9,8	904,0	269,0
1961	779,0	472,2	1 251,2	837,1	73,2	8,9	919,2	332,0
1962	705,4	500,0	1 205,4	774,4	112,6	4,3	891,3	314,1
1963	817,8	451,2	1 269,0	943,7	59,2	5,8	1 008,7	260,3
1964	1 049,7	500,0	1 549,7	1 002,7	186,8	5,0	1 194,5	355,2
1965	944,7	500,0	1 444,7	1 028,5	98,3	5,1	1 131,9	312,8
1966	637,2	700,0	1 337,2	1 106,2	179,6	4,9	1 290,7	46,5
1966								
8. I	940,7	500,0	1 440,7	971,9	96,3	5,5	1 073,7	367,0
15.	950,0	500,0	1 450,0	940,1	95,2	5,1	1 040,4	409,6
22.	951,7	500,0	1 451,7	938,0	146,7	5,6	1 090,3	361,4
31.	944,1	500,0	1 444,1	943,1	92,6	5,6	1 041,3	402,8
8. II	982,4	500,0	1 482,4	919,5	91,1	5,4	1 016,0	466,4
15.	993,4	500,0	1 493,4	918,6	100,5	5,7	1 024,8	468,6
23.	997,3	500,0	1 497,3	932,6	101,6	4,9	1 039,1	458,2
28.	996,0	500,0	1 496,0	968,4	87,5	5,6	1 061,5	434,5
8. III	988,2	500,0	1 488,2	924,9	93,1	4,7	1 022,7	465,5
15.	954,9	500,0	1 454,9	925,3	74,9	4,1	1 004,3	450,6
23.	942,4	500,0	1 442,4	937,4	107,0	3,3	1 047,7	394,7
31.	903,6	500,0	1 403,6	946,8	112,1	3,5	1 062,4	341,2
7. IV	894,9	500,0	1 394,9	969,6	111,6	4,4	1 085,6	309,3
15.	892,8	500,0	1 392,8	944,3	107,7	3,9	1 055,9	336,9
23.	873,5	500,0	1 373,5	946,2	137,3	4,1	1 087,6	285,9
30.	856,7	500,0	1 356,7	962,4	99,1	3,9	1 065,4	291,3
7. V	847,3	500,0	1 347,3	964,2	118,4	4,4	1 087,0	260,3
14.	850,9	500,0	1 350,9	971,2	109,3	5,7	1 086,2	264,7
23.	855,2	500,0	1 355,2	993,0	142,0	5,3	1 140,3	214,9
31.	847,1	500,0	1 347,1	1 019,1	99,6	4,9	1 123,6	223,5
8. VI	822,6	500,0	1 322,6	986,4	99,9	5,4	1 091,7	230,9
15.	809,3	500,0	1 309,3	987,1	96,2	5,2	1 088,5	220,8
23.	800,8	500,0	1 300,8	1 049,0	104,5	3,9	1 157,4	143,4
30.	785,7	500,0	1 285,7	1 046,7	116,2	3,8	1 166,7	119,0

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- anto- vara
	Ensi- sijainen kate	Tois- sijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadit- taessa maksetta- vat sitou- mukset	Shekki- luotoista nosta- matta	Yhteensä	
1966								
8. VII	796,8	500,0	1 296,8	1 040,0	100,7	3,5	1 144,2	152,6
15.	798,1	500,0	1 298,1	1 018,8	93,2	4,3	1 116,3	181,8
22.	791,1	500,0	1 291,1	1 028,1	133,3	3,7	1 165,1	126,0
29.	789,7	500,0	1 289,7	1 031,8	96,3	3,9	1 132,0	157,7
8. VIII	786,3	500,0	1 286,3	999,2	104,7	4,2	1 108,1	178,2
15.	774,1	500,0	1 274,1	993,0	97,9	5,0	1 095,9	178,2
23.	753,9	500,0	1 253,9	997,8	127,7	4,0	1 129,5	124,4
31.	742,3	500,0	1 242,3	1 005,2	113,3	4,3	1 122,8	119,5
8. IX	725,3	500,0	1 225,3	988,8	87,3	5,2	1 081,3	144,0
15.	695,1	500,0	1 195,1	986,6	82,3	5,3	1 074,2	120,9
23.	703,7	500,0	1 203,7	1 004,2	84,3	4,6	1 093,1	110,6
30.	736,8	500,0	1 236,8	1 017,2	97,1	5,0	1 119,3	117,5
8. X	717,6	500,0	1 217,6	1 008,0	79,4	3,2	1 090,6	127,0
15.	714,5	500,0	1 214,5	1 008,6	81,3	3,4	1 093,3	121,2
22.	721,2	500,0	1 221,2	1 016,0	125,5	2,9	1 144,4	76,8
31.	705,3	500,0	1 205,3	1 011,7	98,0	3,0	1 112,7	92,6
8. XI	698,9	500,0	1 198,9	1 012,7	80,9	2,7	1 096,3	102,6
15.	680,0	500,0	1 180,0	997,8	88,8	2,9	1 089,5	90,5
23.	670,8	500,0	1 170,8	1 005,7	129,8	3,0	1 138,5	32,3
30.	649,0	700,0	1 349,0	1 016,5	128,7	2,8	1 148,0	201,0
8. XII	619,9	700,0	1 319,9	1 042,9	83,2	4,0	1 130,1	189,8
15.	608,7	700,0	1 308,7	1 065,4	102,0	3,3	1 170,7	138,0
23.	656,6	700,0	1 356,6	1 178,4	88,7	2,9	1 270,0	86,6
31.	637,2	700,0	1 337,2	1 106,2	179,6	4,9	1 290,7	46,5
Keskim.	809,5	520,8	1 330,3	993,4	104,7	4,3	1 102,4	227,9
Vaihtelu	388,6	200,0	326,5	259,8	104,7	3,0	286,4	436,3

¹ Toissijaisen setelinkatteen yläraja oli 580 miljoonaa markkaa vuosina 1957—1959, 500 miljoonaa markkaa vuoden 1960 alusta marraskuun 23 päivään 1966 ja siitä lukien 700 miljoonaa markkaa.

7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1961—1966 lopussa

Mmk

Rahalaaji	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Setelit						
Uudet						
100 mk	—	—	474,2	537,7	591,9	656,7
50 »	—	—	239,5	240,4	238,4	248,5
10 »	—	—	145,3	148,9	153,1	162,0
5 »	—	—	29,4	30,8	31,5	33,4
1 »	—	—	27,1	23,7	13,6	5,6
Yhteensä	—	—	915,5	981,5	1 028,5	1 106,2
Vanhat						
10 000 vmk	395,3	362,4	14,3	10,5	9,6	9,1
5 000 »	248,0	226,9	5,4	3,6	2,9	2,5
1 000 »	140,9	134,4	3,6	2,9	2,6	2,5
500 »	27,7	26,5	1,2	0,9	0,9	0,9
100 »	24,0	23,0	2,5	2,1	2,0	2,0
50, 20, 10, 5 »	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Yhteensä	837,1	774,4	28,2	21,2	19,2	18,2
Kaikkiaan	837,1	774,4	943,7	1 002,7	1 047,7	1 124,4
Metallirahat						
Uudet						
1 mk	—	—	—	9,5	24,4	34,0
50 p	—	—	8,0	8,6	8,4	8,8
20 »	—	—	7,0	8,4	8,8	9,5
10 »	—	—	3,5	4,0	4,2	4,6
5 »	—	—	2,2	3,0	3,3	3,8
1 »	—	—	1,3	1,9	2,4	2,8
Yhteensä	—	—	22,0	35,4	51,5	63,5
Vanhat						
1 000 vmk	2,0	1,9	1,8	1,7	1,7	1,7
500 »	3,0	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9
200 »	7,3	5,9	1,8	1,7	1,6	1,5
100 »	4,7	3,8	1,1	0,9	0,8	0,8
50 »	7,8	7,7	1,7	1,4	1,4	1,3
20 »	7,5	7,7	2,1	1,8	1,6	1,6
10 »	4,7	4,8	1,8	1,5	1,5	1,4
5 »	4,0	3,9	2,0	1,9	1,8	1,8
1 »	4,0	4,1	3,0	2,8	2,6	2,6
50, 25, 10, 5, 1 vp	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Yhteensä	45,5	43,2	18,6	17,0	16,4	16,1
Kaikkiaan	45,5	43,2	40,6	52,4	67,9	79,6

8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1964—1966

Mmk

Setelilaji	Setelinvalmistus			Setelinpoltto		
	1964	1965	1966	1964	1965	1966
Setelit						
Uudet 100 mk	348,0	341,0	630,0	175,0	210,0	445,0
50 »	149,5	155,0	215,0	145,0	167,5	317,4
10 »	158,0	298,0	243,0	213,0	201,0	272,5
5 »	52,0	83,0	82,0	50,0	57,0	68,1
1 »	80,9	73,3	10,9	99,2	61,7	18,4
Yhteensä	788,4	950,3	1 180,9	682,2	697,2	1 121,4
milj. kpl	113,5	126,2	62,2	135,1	98,7	70,0
Vanhat Yhteensä	—	—	—	7,3	2,1	1,0
milj. kpl	—	—	—	1,0	0,2	0,0
Kaikkiaan	788,4	950,3	1 180,9	689,5	699,3	1 122,4
milj. kpl	113,5	126,2	62,2	136,1	98,9	70,0

9. Setelit ja metallirahat vuonna 1966

Mmk

Rahalaji	Vastuu- summa 31. XII 1965	Valmis- tettu 1966	Hävitetty 1966	Vastuu- summa 31. XII 1966	Suomen Pankissa 31. XII 1966	Liikkeessä 31. XII 1966
Setelit						
Uudet 100 mk	1 121,2	630,0	445,0	1 306,2	649,5	656,7
50 »	497,0	215,0	317,4	394,6	146,1	248,5
10 »	317,6	243,0	272,5	288,1	126,1	162,0
5 »	69,2	82,0	68,1	83,1	49,7	33,4
1 »	43,4	10,9	18,4	35,9	30,3	5,6
Yhteensä	2 048,4	1 180,9	1 121,4	2 107,9	1 001,7	1 106,2
milj. kpl	110,1	62,2	70,0	102,3	62,2	40,1
Vanhat Yhteensä	19,2	—	1,0	18,2	—	18,2
milj. kpl	11,6	—	0,0	11,6	—	11,6
Kaikkiaan	2 067,6	1 180,9	1 122,4	2 126,1	1 001,7	1 124,4
milj. kpl	121,7	62,2	70,0	113,9	62,2	51,7
Metallirahat						
Uudet 1 mk	25,1	15,2	—	40,3	6,3	34,0
50 p	11,0	0,6	—	11,6	2,8	8,8
20 »	10,0	0,8	—	10,8	1,3	9,5
10 »	5,0	0,3	—	5,3	0,7	4,6
5 »	3,8	0,3	—	4,1	0,3	3,8
1 »	2,6	0,4	—	3,0	0,2	2,8
Yhteensä	57,5	17,6	—	75,1	11,6	63,5
Vanhat						
1 000—100 vmk	7,2	—	0,2	7,0	0,1	6,9
50 vmk—1 vp	9,3	—	0,1	9,2	0,0	9,2
Yhteensä	16,5	—	0,3	16,2	0,1	16,1
Kaikkiaan	74,0	17,6	0,3	91,3	11,7	79,6

10. Parikurssit ja avista-myyntikurssit¹ vuonna 1966

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
Parikurssi	3,20	2,96	8,96	61,86	44,80	46,33	80,00	88,40
Myyntikurssi								
1. I	3,224	2,998	9,035	62,34	45,14	46,83	80,60	89,42
3.	3,224	2,998	9,035	62,34	45,14	46,83	80,54	89,35
7.	3,224	3,000	9,040	62,34	45,14	46,83	80,48	89,35
11.	3,224	3,002	9,040	62,34	45,14	46,83	80,42	89,28
17.	3,224	3,002	9,040	62,42	45,14	46,83	80,42	89,28
18.	3,224	3,000	9,040	62,42	45,14	46,83	80,42	89,21
19.	3,224	3,000	9,045	62,42	45,14	46,83	80,42	89,21
31.	3,224	3,000	9,045	62,37	45,14	46,83	80,36	89,14
1. II	3,224	3,000	9,045	62,37	45,14	46,83	80,36	89,07
2.	3,224	3,000	9,045	62,37	45,14	46,83	80,36	89,07
3.	3,224	3,000	9,045	62,37	45,14	46,83	80,36	89,14
11.	3,224	3,000	9,040	62,37	45,14	46,79	80,36	89,07
14.	3,224	3,000	9,040	62,37	45,14	46,79	80,30	89,00
15.	3,224	2,997	9,040	62,37	45,14	46,79	80,30	89,00
18.	3,224	2,995	9,040	62,42	45,14	46,79	80,36	89,07
22.	3,224	2,995	9,035	62,42	45,14	46,79	80,36	89,07
23.	3,224	2,995	9,035	62,47	45,14	46,79	80,42	89,07
1. III	3,224	2,995	9,030	62,47	45,14	46,75	80,42	89,07
2.	3,224	2,995	9,030	62,52	45,14	46,75	80,42	89,07
4.	3,224	2,995	9,030	62,52	45,14	46,75	80,42	89,18
7.	3,224	2,995	9,025	62,52	45,14	46,75	80,42	89,18
8.	3,224	2,995	9,020	62,52	45,14	46,75	80,42	89,18
9.	3,224	2,997	9,015	62,47	45,10	46,75	80,42	89,25
10.	3,224	2,997	9,010	62,47	45,10	46,75	80,42	89,25
11.	3,224	2,997	9,015	62,47	45,10	46,75	80,42	89,25
15.	3,224	2,997	9,015	62,55	45,10	46,75	80,42	89,25
16.	3,224	2,997	9,020	62,55	45,10	46,75	80,42	89,25
17.	3,224	2,997	9,015	62,60	45,10	46,75	80,42	89,18
18.	3,224	2,997	9,015	62,65	45,10	46,75	80,42	89,18
22.	3,224	2,997	9,015	62,70	45,10	46,79	80,42	89,18
24.	3,224	2,997	9,010	62,65	45,10	46,79	80,42	89,11
25.	3,224	2,997	9,010	62,60	45,10	46,79	80,42	89,04
29.	3,224	2,995	9,010	62,55	45,10	46,79	80,36	88,97
30.	3,224	2,993	9,010	62,50	45,10	46,73	80,36	88,97
31.	3,224	2,993	9,010	62,50	45,10	46,73	80,30	88,97
5. IV	3,224	2,993	9,010	62,55	45,10	46,73	80,36	88,97
12.	3,224	2,993	9,010	62,55	45,10	46,73	80,36	88,90
13.	3,224	2,993	9,010	62,55	45,10	46,73	80,36	88,90

¹ Kurssit niinä päivinä, joina jokin kurssi on muuttunut.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šilliinkää	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetää	Päivä
6,40	73,18	64,82	0,5120	12,31	11,13	7,44	5,33	Parikurssi Myyntikurssi
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	1. I
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	3.
6,492	74,64	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	7.
6,492	74,58	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	11.
6,492	74,52	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	17.
6,482	74,46	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	18.
6,482	74,52	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	19.
6,477	74,46	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	31.
6,482	74,46	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	1. II
6,487	74,52	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	2.
6,492	74,52	65,80	0,5163	12,47	11,28	7,50	5,42	3.
6,492	74,52	65,80	0,5163	12,47	11,28	7,50	5,42	11.
6,492	74,40	65,80	0,5163	12,47	11,28	7,50	5,42	14.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,47	11,28	7,50	5,42	15.
6,487	74,46	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	18.
6,487	74,46	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	22.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	23.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	1. III
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	2.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	4.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	7.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	8.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	9.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	10.
6,487	74,40	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	11.
6,482	74,34	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	15.
6,482	74,34	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	16.
6,482	74,34	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	17.
6,482	74,34	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	18.
6,482	74,34	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	22.
6,482	74,34	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	24.
6,482	74,34	65,80	0,5163	12,48	11,24	7,50	5,42	25.
6,482	74,34	65,80	0,5163	12,48	11,24	7,50	5,42	29.
6,477	74,34	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	30.
6,477	74,28	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	31.
6,472	74,34	65,80	0,5163	12,48	11,24	7,50	5,42	5. IV
6,467	74,34	65,80	0,5163	12,48	11,24	7,50	5,42	12.
6,467	74,46	65,80	0,5163	12,48	11,24	7,50	5,42	13.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1966

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
18. IV	3,224	2,993	9,010	62,55	45,10	46,73	80,36	88,90
19.	3,224	2,995	9,010	62,55	45,10	46,73	80,36	88,90
22.	3,224	2,995	9,010	62,55	45,10	46,73	80,36	88,83
25.	3,224	2,995	9,010	62,55	45,10	46,73	80,36	88,76
26.	3,224	2,995	9,005	62,50	45,10	46,69	80,30	88,76
2. V	3,224	2,995	9,010	62,50	45,10	46,69	80,30	88,76
3.	3,224	2,995	9,010	62,50	45,10	46,69	80,30	88,76
4.	3,224	2,995	9,010	62,50	45,10	46,69	80,30	88,76
5.	3,224	2,995	9,010	62,50	45,10	46,69	80,30	88,83
10.	3,224	2,995	9,010	62,60	45,10	46,69	80,30	88,83
12.	3,224	2,995	9,010	62,65	45,10	46,69	80,30	88,83
13.	3,224	2,995	9,005	62,65	45,06	46,65	80,30	88,83
17.	3,224	2,993	9,000	62,65	45,06	46,61	80,30	88,90
26.	3,224	2,995	9,000	62,60	45,06	46,61	80,30	88,90
31.	3,224	2,995	9,000	62,60	45,06	46,61	80,36	88,90
1. VI	3,224	2,993	9,000	62,60	45,06	46,61	80,42	88,90
3.	3,224	2,993	9,000	62,55	45,06	46,61	80,42	88,99
6.	3,224	2,993	9,000	62,55	45,06	46,61	80,42	89,06
7.	3,224	2,993	8,995	62,55	45,06	46,61	80,42	89,11
9.	3,224	2,993	8,995	62,55	45,06	46,61	80,48	89,11
15.	3,224	2,993	9,000	62,55	45,06	46,65	80,54	89,11
17.	3,224	2,995	9,000	62,55	45,06	46,65	80,54	89,25
20.	3,224	2,995	8,995	62,55	45,06	46,65	80,54	89,25
21.	3,224	2,997	8,995	62,55	45,06	46,65	80,54	89,32
27.	3,224	2,997	8,995	62,50	45,06	46,65	80,54	89,25
28.	3,224	2,997	8,995	62,50	45,06	46,65	80,54	89,18
1. VII	3,224	2,997	8,995	62,45	45,06	46,65	80,65	89,30
5.	3,224	2,997	8,995	62,45	45,06	46,65	80,71	89,37
6.	3,224	2,997	8,990	62,40	45,06	46,65	80,71	89,44
13.	3,224	2,997	8,990	62,40	45,06	46,65	80,85	89,44
19.	3,224	3,000	8,990	62,40	45,06	46,61	80,85	89,51
20.	3,224	3,000	8,990	62,45	45,06	46,57	80,85	89,51
22.	3,224	3,000	8,995	62,45	45,06	46,57	80,85	89,51
25.	3,224	3,000	9,000	62,45	45,06	46,57	80,85	89,44
27.	3,224	3,002	9,000	62,45	45,06	46,57	80,85	89,37
2. VIII	3,224	3,002	8,995	62,45	45,06	46,57	80,85	89,37
5.	3,224	3,002	8,995	62,45	45,10	46,57	80,85	89,44
10.	3,224	3,000	8,995	62,45	45,10	46,57	80,79	89,37
16.	3,224	3,000	8,995	62,45	45,10	46,57	80,85	89,44
17.	3,224	3,000	8,995	62,50	45,10	46,57	80,85	89,37
19.	3,224	3,000	8,990	62,50	45,10	46,57	80,85	89,27

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liraa	100 Itävallan šillinkkiä	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetää	Päivä
6,467	74,56	65,80	0,5163	12,48	11,24	7,50	5,42	18. IV
6,467	74,62	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	19.
6,467	74,62	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	22.
6,467	74,62	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	25.
6,467	74,62	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	26.
6,472	74,62	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	2. V
6,477	74,68	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	3.
6,484	74,68	65,80	0,5163	12,48	11,24	7,50	5,42	4.
6,484	74,74	65,80	0,5167	12,48	11,24	7,50	5,42	5.
6,484	74,74	65,80	0,5167	12,48	11,24	7,50	5,42	10.
6,484	74,74	65,80	0,5167	12,48	11,24	7,50	5,42	12.
6,484	74,74	65,80	0,5163	12,48	11,23	7,50	5,42	13.
6,476	74,74	65,80	0,5163	12,48	11,23	7,50	5,42	17.
6,480	74,74	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	26.
6,480	74,74	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	31.
6,484	74,74	65,80	0,5163	12,48	11,22	7,50	5,42	1. VI
6,480	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	3.
6,480	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	6.
6,480	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	7.
6,480	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	9.
6,480	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	15.
6,480	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	17.
6,480	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	20.
6,474	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	21.
6,474	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	27.
6,470	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	28.
6,470	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	1. VII
6,475	74,74	65,80	0,5167	12,50	11,22	7,50	5,42	5.
6,475	74,74	65,80	0,5167	12,50	11,22	7,50	5,42	6.
6,485	74,74	65,80	0,5171	12,50	11,22	7,50	5,42	13.
6,480	74,74	65,80	0,5171	12,50	11,21	7,50	5,42	19.
6,485	74,74	65,80	0,5171	12,50	11,21	7,50	5,42	20.
6,490	74,74	65,80	0,5171	12,49	11,22	7,50	5,42	22.
6,497	74,74	65,80	0,5171	12,49	11,22	7,50	5,42	25.
6,497	74,68	65,80	0,5171	12,50	11,22	7,50	5,42	27.
6,497	74,68	65,80	0,5171	12,50	11,22	7,50	5,42	2. VIII
6,497	74,62	65,80	0,5171	12,50	11,22	7,50	5,42	5.
6,497	74,56	65,80	0,5171	12,50	11,22	7,50	5,42	10.
6,497	74,56	65,80	0,5175	12,50	11,22	7,50	5,42	16.
6,497	74,56	65,80	0,5175	12,50	11,22	7,50	5,42	17.
6,492	74,56	65,80	0,5175	12,50	11,22	7,50	5,42	19.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1966

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
25. VIII	3,224	3,000	8,990	62,50	45,10	46,57	80,85	89,20
26.	3,224	3,000	8,990	62,45	45,10	46,57	80,85	89,20
30.	3,224	2,998	8,990	62,35	45,10	46,57	80,79	89,10
1. IX	3,224	2,998	8,990	62,35	45,10	46,57	80,85	89,17
7.	3,224	2,998	8,990	62,35	45,10	46,61	80,85	89,17
8.	3,224	2,998	8,990	62,35	45,10	46,61	80,85	89,17
9.	3,224	2,998	8,990	62,40	45,10	46,61	80,85	89,17
12.	3,224	2,998	8,990	62,45	45,10	46,65	80,85	89,17
13.	3,224	2,996	8,990	62,45	45,10	46,65	80,85	89,10
14.	3,224	2,996	8,990	62,45	45,10	46,65	80,85	89,10
15.	3,224	2,996	8,995	62,45	45,10	46,65	80,85	89,10
20.	3,224	2,996	9,000	62,45	45,10	46,65	80,85	89,10
21.	3,224	2,996	9,000	62,45	45,10	46,65	80,85	89,03
26.	3,224	2,996	9,000	62,45	45,10	46,70	80,85	89,03
27.	3,224	2,996	9,000	62,40	45,10	46,70	80,85	89,03
29.	3,224	2,994	9,000	62,40	45,10	46,70	80,85	89,03
30.	3,224	2,994	9,000	62,40	45,10	46,70	80,85	89,10
3. X	3,224	2,994	9,000	62,40	45,10	46,70	80,85	89,10
6.	3,224	2,990	9,000	62,40	45,10	46,70	80,85	89,10
7.	3,224	2,990	9,000	62,40	45,10	46,70	80,85	89,10
12.	3,224	2,985	9,005	62,35	45,10	46,70	80,85	89,10
14.	3,224	2,989	9,005	62,35	45,10	46,70	80,92	89,10
18.	3,224	2,987	9,005	62,35	45,10	46,70	81,00	89,10
20.	3,224	2,987	9,005	62,35	45,14	46,74	81,00	89,10
21.	3,224	2,987	9,005	62,35	45,14	46,74	81,10	89,10
24.	3,224	2,987	9,000	62,35	45,14	46,74	81,10	89,10
27.	3,224	2,987	9,000	62,35	45,14	46,74	81,10	89,10
1. XI	3,224	2,984	9,000	62,35	45,14	46,70	81,10	89,17
7.	3,224	2,984	9,000	62,35	45,14	46,66	81,10	89,17
10.	3,224	2,982	9,000	62,35	45,14	46,66	81,10	89,11
14.	3,224	2,978	9,000	62,35	45,14	46,66	81,10	89,11
16.	3,224	2,978	9,000	62,35	45,14	46,66	81,10	89,11
17.	3,224	2,976	9,000	62,40	45,14	46,66	81,10	89,11
23.	3,224	2,980	9,000	62,40	45,14	46,70	81,10	89,18
25.	3,224	2,980	9,000	62,40	45,14	46,70	81,16	89,18
29.	3,224	2,980	8,995	62,40	45,14	46,70	81,16	89,11
1. XII	3,224	2,978	8,995	62,40	45,14	46,70	81,16	89,11
2.	3,224	2,976	9,000	62,40	45,14	46,70	81,16	89,11
8.	3,224	2,976	9,000	62,40	45,14	46,74	81,21	89,18
12.	3,224	2,976	8,995	62,40	45,14	46,74	81,15	89,11
13.	3,224	2,976	8,995	62,35	45,10	46,74	81,15	89,11

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkä	100 Portu- gallin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	Päivä
6,487	74,56	65,75	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,42	25.VIII
6,487	74,56	65,75	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,42	26.
6,475	74,48	65,70	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,42	30.
6,475	74,48	65,70	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,42	1. IX
6,475	74,48	65,65	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,42	7.
6,470	74,48	65,60	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,40	8.
6,465	74,48	65,60	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,40	9.
6,465	74,48	65,60	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,40	12.
6,465	74,48	65,65	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,40	13.
6,460	74,48	65,60	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,40	14.
6,460	74,54	65,60	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,40	15.
6,460	74,54	65,60	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,40	20.
6,460	74,54	65,50	0,5175	12,50	11,21	7,50	5,40	21.
6,465	74,60	65,55	0,5170	12,50	11,22	7,50	5,40	26.
6,465	74,60	65,50	0,5170	12,50	11,22	7,50	5,40	27.
6,460	74,60	65,20	0,5170	12,50	11,22	7,50	5,40	29.
6,455	74,55	65,20	0,5170	12,49	11,22	7,50	5,40	30.
6,450	74,50	65,30	0,5165	12,49	11,22	7,50	5,40	3. X
6,450	74,44	65,30	0,5165	12,49	11,22	7,50	5,40	6.
6,450	74,38	65,30	0,5160	12,49	11,22	7,50	5,40	7.
6,450	74,32	65,30	0,5160	12,49	11,22	7,50	5,40	12.
6,450	74,38	65,30	0,5160	12,49	11,23	7,50	5,40	14.
6,450	74,38	65,30	0,5160	12,49	11,23	7,50	5,40	18.
6,450	74,38	65,30	0,5160	12,49	11,23	7,50	5,40	20.
6,450	74,38	65,30	0,5160	12,49	11,23	7,50	5,40	21.
6,450	74,38	65,30	0,5160	12,49	11,23	7,50	5,40	24.
6,450	74,44	65,30	0,5160	12,49	11,23	7,50	5,40	27.
6,450	74,38	65,30	0,5160	12,48	11,22	7,50	5,40	1.XI
6,450	74,50	65,25	0,5160	12,48	11,22	7,50	5,40	7.
6,450	74,56	65,30	0,5160	12,48	11,22	7,50	5,40	10.
6,450	74,62	65,30	0,5160	12,48	11,22	7,50	5,40	14.
6,455	74,68	65,30	0,5160	12,48	11,22	7,50	5,40	16.
6,460	74,68	65,30	0,5160	12,48	11,23	7,50	5,40	17.
6,460	74,68	65,30	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	23.
6,460	74,74	65,25	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	25.
6,455	74,74	65,25	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	29.
6,455	74,68	65,20	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	1. XII
6,455	74,62	65,20	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	2.
6,450	74,62	65,20	0,5164	12,47	11,22	7,50	5,40	8.
6,445	74,56	65,20	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	12.
6,440	74,56	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	13.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1966

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
14. XII	3,224	2,976	9,000	62,35	45,10	46,74	81,15	89,11
16.	3,224	2,978	9,000	62,35	45,10	46,74	81,21	89,18
23.	3,224	2,978	9,000	62,35	45,14	46,74	81,21	89,18
27.	3,224	2,978	8,995	62,35	45,14	46,70	81,21	89,18
29.	3,224	2,978	8,995	62,35	45,14	46,70	81,15	89,18
31.	3,224	2,976	8,995	62,35	45,14	46,70	81,15	89,18

Clearingdollari noteerattiin kurssiin 3,21 mk. Dollarin perustuivat clearingsopimukset seuraavien maiden kanssa: Bulgaria, Kolumbia, Kreikka, Puola, Saksan demokraattinen tasavalta, Tšekkoslovakia ja Unkari. Kiinan, Neuvostoliiton ja Romanian sopimukset perustuivat ruplaan kurssin ollessa 3,5667 mk ruplaista.

11. Avista-myyntikurssit keskimäärin kuukautena vuosina 1965—1966

Kuu- kausi	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
1965								
I	3,217	2,996	8,977	62,62	44,98	46,50	80,90	89,54
II	3,217	2,992	8,990	62,62	44,98	46,51	80,87	89,54
III	3,222	2,980	8,996	62,74	45,03	46,57	81,02	89,53
IV	3,224	2,986	9,014	62,75	45,08	46,63	81,13	89,60
V	3,224	2,987	9,021	62,65	45,10	46,66	81,02	89,61
VI	3,224	2,982	9,006	62,52	45,10	46,56	80,72	89,49
VII	3,224	2,978	9,001	62,45	45,10	46,54	80,56	89,54
VIII	3,224	2,987	9,000	62,40	45,10	46,49	80,42	89,66
IX	3,224	2,995	9,015	62,43	45,10	46,60	80,42	89,60
X	3,224	2,998	9,040	62,41	45,14	46,77	80,51	89,58
XI	3,224	3,000	9,040	62,34	45,14	46,77	80,60	89,50
XII	3,224	2,997	9,035	62,34	45,14	46,82	80,61	89,44
1966								
I	3,224	3,000	9,042	62,38	45,14	46,83	80,44	89,26
II	3,224	2,998	9,041	62,40	45,14	46,81	80,36	89,08
III	3,224	2,996	9,017	62,56	45,11	46,76	80,41	89,14
IV	3,224	2,994	9,009	62,53	45,10	46,72	80,34	88,88
V	3,224	2,994	9,005	62,59	45,08	46,65	80,30	88,85
VI	3,224	2,995	8,997	62,55	45,06	46,63	80,49	89,14
VII	3,224	2,999	8,993	62,43	45,06	46,62	80,79	89,43
VIII	3,224	3,000	8,993	62,46	45,09	46,57	80,83	89,32
IX	3,224	2,997	8,995	62,41	45,10	46,64	80,85	89,11
X	3,224	2,989	9,002	62,37	45,12	46,72	81,00	89,10
XI	3,224	2,980	9,000	62,37	45,14	46,68	81,11	89,14
XII	3,224	2,977	8,998	62,37	45,13	46,72	81,18	89,15

mk

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetää	Päivä
6,445	74,56	65,15	0,5160	12,47	11,22	7,50	5,40	14. XII
6,445	74,62	65,10	0,5165	12,47	11,22	7,50	5,40	16.
6,445	74,62	65,20	0,5165	12,48	11,22	7,50	5,40	23.
6,450	74,56	65,20	0,5165	12,48	11,22	7,50	5,40	27.
6,450	74,56	65,20	0,5165	12,48	11,22	7,50	5,40	29.
6,450	74,56	65,20	0,5165	12,48	11,22	7,50	5,40	31.

mk

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetää	100 Tšekko-slovakian kruunua	Kuu-kausi
									1965
6,484	74,50	65,65	0,5147	12,46	11,20	7,50	5,42	44,58	I
6,483	74,35	65,65	0,5147	12,45	11,21	7,50	5,42	44,58	II
6,490	74,22	65,73	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	III
6,497	74,27	65,80	0,5160	12,48	11,24	7,50	5,42	—	IV
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	V
6,497	74,47	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	—	VI
6,497	74,56	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	VII
6,497	74,73	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	VIII
6,495	74,71	65,80	0,5163	12,50	11,24	7,50	5,42	—	IX
6,492	74,67	65,80	0,5163	12,49	11,26	7,50	5,42	—	X
6,496	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,28	7,50	5,42	—	XI
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	—	XII
									1966
6,487	74,56	65,80	0,5163	12,48	11,28	7,50	5,42	—	I
6,489	74,46	65,80	0,5163	12,47	11,28	7,50	5,42	—	II
6,484	74,36	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	III
6,469	74,50	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	—	IV
6,480	74,73	65,80	0,5164	12,48	11,23	7,50	5,42	—	V
6,478	74,74	65,80	0,5167	12,49	11,22	7,50	5,42	—	VI
6,484	74,73	65,80	0,5169	12,50	11,22	7,50	5,42	—	VII
6,493	74,58	65,78	0,5173	12,50	11,22	7,50	5,42	—	VIII
6,465	74,52	65,57	0,5174	12,50	11,21	7,50	5,40	—	IX
6,450	74,41	65,30	0,5161	12,49	11,23	7,50	5,40	—	X
6,455	74,60	65,28	0,5160	12,48	11,22	7,50	5,40	—	XI
6,448	74,60	65,17	0,5163	12,47	11,22	7,50	5,40	—	XII

12. Avista-myyntikurssit vuosina 1956—1966

Vuosi	1 USAn dollari			1 Englannin punta			100 Ruotsin kruunua		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1956	2,31	2,31	2,31	6,46	6,44	6,4525	44,79	44,40	44,58
1957	3,21	2,31	2,5731	8,9850	6,44	7,2009	62,10	44,56	49,75
1958	3,21	3,2040	3,2099	8,9850	8,94	8,9667	62,10	61,80	61,92
1959	3,2060	3,2020	3,2028	9,0200	8,96	8,9960	61,97	61,85	61,92
1960	3,2120	3,2020	3,2072	9,0350	8,96	9,0049	62,32	61,85	62,07
1961	3,2220	3,2050	3,2146	9,0550	8,9700	9,0088	62,45	61,95	62,23
1962	3,2230	3,2170	3,2209	9,0600	9,0250	9,0437	62,66	62,05	62,50
1963	3,223	3,221	3,223	9,045	9,010	9,027	62,35	62,05	62,16
1964	3,224	3,216	3,220	9,020	8,950	8,990	62,78	62,00	62,52
1965	3,224	3,216	3,223	9,045	8,975	9,011	62,78	62,33	62,52
1966	3,224	3,224	3,224	9,045	8,990	9,007	62,70	62,34	62,45

Vuosi	100 Norjan kruunua			100 Tanskan kruunua			100 D-markkaa		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1956	32,42	32,20	32,28	33,46	33,27	33,35	55,19	55,01	55,11
1957	45,00	32,27	36,04	46,40	33,31	37,14	76,76	55,09	61,37
1958	44,90	44,78	44,83	46,44	46,28	46,36	76,71	76,27	76,55
1959	45,00	44,84	44,94	46,56	46,42	46,49	76,78	76,54	76,64
1960	45,09	44,80	44,97	46,73	46,39	46,54	77,04	76,78	76,91
1961	45,25	44,90	45,02	46,84	46,38	46,57	81,07	76,80	80,06
1962	45,20	45,08	45,14	46,84	46,58	46,69	80,90	80,36	80,60
1963	46,16	45,01	45,11	46,77	46,65	46,71	81,09	80,48	80,88
1964	45,09	44,89	44,99	46,69	46,37	46,56	81,12	80,86	81,01
1965	45,14	44,98	45,08	46,83	46,46	46,62	81,16	80,35	80,73
1966	45,14	45,06	45,10	46,83	46,57	46,69	81,21	80,30	80,68

Vuosi	100 Hollannin florinia			100 Belgian frangia			100 Sveitsin frangia		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1956	60,91	60,49	60,66	4,6350	4,6050	4,6269	52,97	52,63	52,78
1957	84,75	60,56	67,68	6,4250	4,5990	5,1359	73,70	52,77	58,83
1958	84,84	84,43	84,70	6,4450	6,4200	6,4325	73,55	73,15	73,32
1959	85,02	84,75	84,87	6,4250	6,3900	6,4112	74,40	73,68	74,13
1960	85,18	84,82	85,05	6,4550	6,4000	6,4337	74,62	73,80	74,74
1961	89,69	84,70	88,58	6,4750	6,4100	6,4501	74,66	74,18	74,44
1962	89,69	88,86	89,42	6,4850	6,4650	6,4747	74,72	74,02	74,51
1963	89,76	89,20	89,55	6,485	6,455	6,467	74,72	74,44	74,62
1964	89,54	88,98	89,29	6,490	6,455	6,473	74,70	74,34	74,56
1965	89,70	89,42	89,55	6,497	6,480	6,494	74,76	74,16	74,51
1966	89,51	88,76	89,14	6,497	6,440	6,474	74,74	74,28	74,57

Vuosi	100 Ranskan frangia ¹			100 Italian liras			100 Itävallan šillinkä		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1956	0,6600	0,6554	0,6574	—	—	—	8,90	8,90	8,90
1957	0,7650	0,5482	0,6779	0,5135	0,5125	0,5135	12,40	8,90	9,91
1958	0,7645	0,6498	0,7625	0,5155	0,5115	0,5142	12,39	12,32	12,36
1959	0,6498	0,6498	0,6498	0,5165	0,5135	0,5160	12,42	12,34	12,38
1960	65,55	65,20	65,41	0,5176	0,5156	0,5168	12,45	12,31	12,36
1961	65,75	65,32	65,54	0,5192	0,5160	0,5179	12,50	12,32	12,40
1962	65,80	65,60	65,74	0,5193	0,5180	0,5190	12,49	12,46	12,48
1963	65,80	65,75	65,79	0,5193	0,5176	0,5188	12,50	12,46	12,49
1964	65,80	65,65	65,71	0,5176	0,5147	0,5157	12,50	12,45	12,47
1965	65,80	65,65	65,77	0,5163	0,5147	0,5160	12,50	12,44	12,48
1966	65,80	65,10	65,64	0,5175	0,5160	0,5165	12,50	12,47	12,49

¹ Uusi frangi 1 päivästä tammikuuta 1960 lähtien.

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1966 lopussa

KOKKOLA, VEIKKO JOHAN, kaupunginkamreeri, *puheenjohtaja*
SAARINEN, AARNE ARMAS, puolueen puheenjohtaja, *varapuheenjohtaja*
KAASALAINEN, NESTORI JOHANNES, maanviljelijä, maatalousministeri
JUNNILA, TUURE JAAKKO KALERVO, filosofian tohtori, pankinjohtaja
PAASIO, KUSTAA RAFAEL, puolueen puheenjohtaja, pääministeri
UUSITALO, EINO OSKARI, agrobiologi
LEHTO, OIVA, järjestösihteeri
KORSBÄCK, VERNER VALENTIN, agronomi
SALONEN, OLAVI OSKAR, johtaja, kauppa- ja teollisuusministeri

Suomen Pankki vuoden 1966 lopussa

Johtokunta

WARIS, KLAUS HENRIK, filosofian tohtori, *puheenjohtaja*
LEINONEN, ESKO KULLERVO, lainopin kandidaatti
SIMONEN, AARNE EDVARD, lakitieteen lisensiaatti, varatuomari
KARJALAINEN, AHTI KALLE SAMULI, valtiotieteen tohtori, ulkoasiainministeri, virasta vapaa
ROSSI, TARU REINO KAI, filosofian tohtori
VALVANNE, HEIKKI ILMARI, valtiotieteen tohtori, vt. jäsen

Johtajat

VALVANNE, HEIKKI ILMARI, valtiotieteen tohtori
VOUTILAINEN, JOUKO JUHANI, M.A.

Pankin sihteerit

VATANEN, UUNO ARMAS, luottoasiat
TAMMIVUORI, PERTTI JUHANI, hallinnolliset asiat
IGNATIUS, KARL HERMAN, hallinnolliset asiat
ARANKO, JORMA KALEVI, valuutta-asiat, virasta vapaa

Pankin pääkonttori

Ylikamreeri

ENGBERG, KARL GUNNAR

Osastopäälliköt

SUNDMAN, CARL GUSTAV, ulkomaanvaluutat
BLOMQUIST, PAUL MIKAEL, keskuskirjanpito
ÖSTERLUND, PAUL-ERIK LUDVIG, ulkomaanvaluutat
KAJANTIE, ARVO OLAVI, remburssit ja tarkastus
LINDSTRÖM, HELGE EUGEN, luottoasiat
EIROLA, KAINO PELLERVO, kirjanpito
NENONEN, AARRE VILHO, ulkomainen kirjeenvaihto
SUOMELA, EINO KALEVI, toimisto

Ylikassanhoitaja

TÖRNROTH, STIG ERIC

Taloustieteellinen tutkimuslaitos

HELELÄ, TIMO MAURI, *tutkimuslaitoksen johtaja*